ROMERIKE
REVISJON IKS

RAPPORT NR. 10-2026

TILPASSET OPPLÆRING OG INDIVIDUELT TILRETTELAGT OPPLÆRING

LILLESTRØM KOMMUNE

FORVALTNINGSREVISJON

SEPTEMBER 2026

INNHOLD

SAMMENDRAG ..... **I**

1 INNLEDNING **1**

1.1 Bakgrunn for prosjektet 1

1.2 Formål og problemstillinger 1

1.3 Begrepsforklaringer 1

1.4 Avgrensning av undersøkelsen 2

1.5 Metode 2

1.5.1 Generelt 2

1.5.2 Dokumentanalyse 2

1.5.3 Skriftlige spørsmål 3

1.5.4 Spørreundersøkelse 3

1.5.5 Elevmapper 4

1.5.6 Verifiseringsprosesser 4

1.6 Kommunedirektørens uttalelse 4

1.7 Revisjonskriterier 5

1.8 Rapportens oppbygning 5

2 TILPASSET OPPLÆRING **6**

2.1 Problemstilling og revisjonskriterier 6

2.2 Skolenes organisering og planer knyttet til tilpasset opplæring 6

2.2.1 Skolenes organisering av arbeidet med tilpasset opplæring 6

2.2.2 Lokale leseplaner 9

2.3 Kartlegging av elevenes ferdigheter i lesing, skriving og regning 9

2.3.1 Skolenes bruk av informasjon fra barnehagene om barnas språkferdigheter 9

2.3.2 Skolenes kartlegginger i lesing, skriving og regning 10

2.4 Tiltak for tilpasset opplæring 14

2.4.1 Beskrivelser av tiltak for tilpasset opplæring i kommunens kvalitetsplaner 14

2.4.2 Skolenes praksis for tilpasset opplæring 16
2.5 Revisjonens vurdering 18
3 INTENSIV OPPLÆRING 20
3.1 Problemstilling og revisjonskriterier 20
3.2 Intensiv opplæring i lesing og skriving 20
3.2.1 Tiltak for intensiv opplæring i lesing og skriving og skolenes gjennomføring 20
3.2.2 Erfaringer med intensiv opplæring i lesing og skriving 22
3.3 Intensiv opplæring i regning 24
3.3.1 Tiltak for intensiv opplæring i regning og skolenes gjennomføring 24
3.3.2 Erfaringer med intensiv opplæring i regning 26
3.4 Revisjonens vurdering 28
4 INDIVIDUELT TILRETTELAGT OPPLÆRING 29
4.1 Problemstilling og revisjonskriterier 29
4.2 Rutine for individuelt tilrettelagt opplæring 29
4.3 Skolenes systemer og praksis for ITO 30
4.3.1 Beskrivelser fra rektorene 30
4.3.2 Gjennomgang av elevmapper 32
4.3.3 Erfaringer med individuelt tilrettelagt opplæring 33
4.4 Revisjonens vurdering 34
5 KONKLUSJON OG ANBEFALINGER 35
LITTERATUR- OG KILDELISTE 37
VEDLEGG 1 KOMMUNEDIREKTØRS UTTALELSE 38
VEDLEGG 2 REVISJONSKRITERIER 42
Revisjonskriterier og kilder 42
Kravet til internkontroll 42
Tilpasset opplæring 42
Intensiv opplæring 44

Individuelt tilrettelagt opplæring 44

Tabell 1 Obligatoriske kartlegginger i lesing og skriving 11
Tabell 2 Obligatoriske kartlegginger i regning 11
Tabell 3 Intensiv opplæring i lesing og skriving på 1. til 4. trinn 21
Tabell 4 Intensiv opplæring i regning på 1. – 4. trinn 24
Tabell 5 Skolenes praksis for å holde oversikt over gjennomføring av ITO 30
Tabell 6 Vedtak om ITO, individuell opplæringsplan og årsrapporter i utvalgte elevmapper 32

Diagram 1 Erfaringer med rollen som språk- og leseveileder 8
Diagram 2 Egnede verktøy for kartlegginger i lesing, skriving og regning 13
Diagram 3 Erfaringer med tilpasset opplæring 17
Diagram 4 Erfaringer med intensiv opplæring i lesing og skriving på 1. – 4. trinn 23
Diagram 5 Erfaringer med intensiv opplæring i regning på 1. – 4. trinn 27
Diagram 6 Erfaringer med individuelt tilrettelagt opplæring i praksis 33

Bilde 1 Utviklingsmål og tiltak i lesing og skriving for elever på 1. trinn (utdrag) 14
Bilde 2 Utviklingsmål i regning for elever på 1. trinn 15
Bilde 3 Aktuelle tiltak for elever med stort læringspotensial 16

SAMMENDRAG

Romerike revisjon har gjennomført en forvaltningsrevisjon av tilpasset opplæring og individuelt tilpasset opplæring i Lillestrøm kommune. Prosjektet ble bestilt av kontrollutvalget i Lillestrøm kommune 3.12.2025 (sak 62/25). Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å undersøke hvordan kommunen sikrer elevenes rett til tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring (ITO).

Hovedfunn

1. Kommunen har flere planer og verktøy som legger til rette for at lærerne følger med på elevenes faglige utvikling og setter inn tiltak ved behov, men skolenes praksis kan styrkes.
2. Innsatsen for elever med stort læringspotensial bør styrkes, både når det gjelder å identifisere disse elevene og å tilpasse opplæringen til deres forutsetninger og behov.
3. Flere elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning får ikke intensiv opplæring i samsvar med opplæringsloven.
4. Både systemer og dokumentert praksis for å sikre at individuelt tilrettelagt opplæring gjennomføres i samsvar med vedtak er svært mangelfull.

Kommunen har flere planer og verktøy som legger til rette for at lærerne følger med på elevenes faglige utvikling og setter inn tiltak ved behov, men skolenes praksis kan styrkes. Undersøkelsen viser blant annet at ingen av skolene har utarbeidet rutiner for å motta og følge opp informasjon fra barnehagene om barnas språkutvikling, slik det er lagt opp til i kommunens kvalitetsplan for språk, lesing og skriving. Skolene kan i tillegg styrke arbeidet med å analysere resultatene etter gjennomførte kartlegginger.

Det er også mangler ved gjennomføringen av enkelte tiltak for tilpasset opplæring. Flere av skolene gjennomfører ikke tiltaket «rett bok til rett barn» for elever på 3. og 4. trinn i tråd med kvalitetsplanen for språk, lesing og skriving. Kvalitetsplanen for regning beskriver ingen tiltak for tilpasset opplæring som omfatter alle elever.

Særlig kommunens innsats for elever med stort læringspotensial kan styrkes. Dette gjelder både verktøy og praksis for å identifisere disse elevene, og tilpasning av opplæringen til elevenes forutsetninger og behov.

Kommunens kvalitetsplaner beskriver flere tiltak for intensiv opplæring i lesing, skriving og regning for elever på 1.-4. trinn. Samtidig er det betydelige variasjoner både når det gjelder hvordan disse er fulgt opp. Undersøkelsen viser at kommunen retter en større innsats mot lesing og skriving enn mot regning. Videre kommer det frem at ikke alle elever som står i fare for ikke å ha forventet progresjon i noen av disse fagene, får intensiv opplæring kort tid etter at behovet er avdekket. Det kommer i tillegg frem at opplæringen ikke alltid er målrettet, kortvarig eller tilpasset den enkelte elevens behov.

Når det gjelder individuelt tilrettelagt opplæring (ITO), har kommunens systemer og praksis for å sikre at opplæringen gjennomføres i samsvar med vedtak flere mangler. Kommunen har ikke oversendt dokumentasjon som beskriver hvordan skolene holder oversikt over at opplæringen faktisk gjennomføres i tråd med vedtaket. Flere av rektorene beskriver heller ikke skolens praksis for dette. Ifølge kommunens rutine for ITO skal skolene utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) som inneholder læringsmål for den enkelte elev og en årsrapport. Revisjonen har gått gjennom elevmapper til de elevene på 2., 6. og 9. trinn med høyest omfang av vedtak om ITO, til sammen 43 mapper. Gjennomgangen viser at flere av disse ikke inneholder vedtak om ITO, IOP og ferdigstilt årsrapport. Elevmappene inneholder heller ikke annen informasjon som viser at disse elevene har fått den opplæringen de har rett på i løpet av skoleåret 2025/2026.

I sin uttalelse skriver kommunedirektøren at to elever hadde fått igangsatt opplæring uten at vedtak var fattet. I den tredje saken var vedtaket fattet, men lagret feil og ikke sendt til foresatte. Ifølge kommunedirektøren er disse forholdene nå fulgt opp. Kommunedirektøren legger til at skolene er bedt om å gjennomgå egne rutiner og sørge for at manglende individuelle opplæringsplaner (IOP) og årsrapporter legges inn i elevmappene.

På grunn av mangelfull dokumentasjon har ikke revisjonen grunnlag for å vurdere om ITO faktisk gjennomføres i samsvar med vedtak. Dataene i undersøkelsen peker i ulike retninger. Flere av respondentene i spørreundersøkelsen uttrykker at elevene i svært stor grad eller i stor grad får et opplæringstilbud som er i samsvar med vedtak. Samtidig kommer det frem både i spørreundersøkelsen og i svarene fra rektorene at det er utfordrende å følge opp vedtakene i praksis.

Basert på det som kommer frem i undersøkelsen anbefaler revisjonen at kommunedirektør:

1. sørger for at alle skolene utarbeider rutiner for å ta imot og følge opp informasjon fra barnehagene om barnas språkutvikling
2. vurderer behov for ytterligere verktøy for å identifisere elever med stort læringspotensial samt tiltak for å tilpasse undervisningen til disse elevenes forutsetninger og behov
3. vurderer behovet for å styrke praksis for tilpasset opplæring i lesing, skriving og regning
4. sikrer at alle elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, snarest mulig får intensiv opplæring som er målrettet, kortvarig og tilpasset elevens behov
5. sikrer at det dokumenteres at alle elever som har rett til individuelt tilrettelagt opplæring får opplæring i samsvar med vedtak

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Kontrollutvalget i Lillestrøm kommune bestilte i møte 3.12.2025 (sak 62/25) et forvaltningsrevisjonsprosjekt av individuelt tilrettelagt opplæring, og ba revisjonen om å legge frem en prosjektplan. Kontrollutvalget vedtok prosjektplanen 4.2.2026 (sak 4/26).

1.2 Formål og problemstillinger

Formålet med undersøkelsen er å undersøke hvordan kommunen sikrer elevenes rett til tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring (ITO).

Undersøkelsen vil besvare følgende problemstillinger:

1. Hvordan sikrer kommunen at lærerne følger med på elevenes faglige utvikling og setter inn tiltak ved behov?
2. Hvordan sikrer kommunen at elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, får rask intensiv opplæring?
3. Sikrer kommunen at individuelt tilrettelagt opplæring gjennomføres i samsvar med vedtak?

1.3 Begrepsforklaringer

Tilpasset opplæring

Ifølge opplæringsloven § 11-1 har alle elever rett til tilpasset opplæring (TPO). Dette innebærer at opplæringen skal tilpasses elevenes ulike forutsetninger og behov, slik at den enkelte får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen og mulighet til å utvikle evnene og potensialet sitt.

Intensiv opplæring

Opplæringsloven § 11-3 fastslår at elever på 1. til 4. trinn har rett til intensiv opplæring i lesing, skriving og regning, dersom de står i fare for å ikke ha forventet progresjon i disse fagene.

Individuelt tilrettelagt opplæring

Opplæringsloven § 11-6 fastsetter at en elev som ikke har, eller som ikke kan få, tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til individuelt tilrettelagt opplæring (ITO). Formålet med individuelt tilrettelagt opplæring er å gi eleven et opplæringstilbud som er tilpasset elevens behov og forutsetninger, slik at eleven får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Ved utformingen av opplæringstilbudet skal det blant annet legges vekt på elevens utviklingsmuligheter og opplæringsmål som er realistiske for den enkelte eleven.

Elever med stort læringspotensial

Elever med stort læringspotensial er ifølge Utdanningsdirektoratet elever som lærer raskere og tilegner seg mer kompleks kunnskap sammenlignet med jevnaldrende. Dette omfatter både elever som presterer på et høyt og avansert nivå, og de som har et potensial for å gjøre det.

1.4 Avgrensning av undersøkelsen

Undersøkelsen omfatter alle de ordinære grunnskolene i Lillestrøm kommune, til sammen 27 grunnskoler.[1] 18 av grunnskolene er barneskoler. Én av barneskolene har kun elever på 1. til 4. trinn, slik at denne skolen utgår i rapportens beskrivelser som gjelder elever på 5. til 7. trinn. De øvrige barneskolene har elever på 1. til 7. trinn. Videre er tre av grunnskolene kombinerte barne- og ungdomsskoler, og har elever på 1. til 10. trinn.[2] De øvrige seks grunnskolene er ungdomsskoler, og har elever på 8. til 10. trinn.

For å besvare problemstilling 1 og 2 er undersøkelsen avgrenset til skolenes innsats i lesing, skriving og regning. For å besvare problemstilling 3, legger undersøkelsen vekt på individuelt tilrettelagt opplæring for elever på 2., 6 og 9. trinn.

Undersøkelsen gjelder skoleåret 2025/2026 for alle de tre problemstillingene.

1.5 Metode

1.5.1 Generelt

Undersøkelsen er gjennomført i henhold til RSK 001 - Standard for forvaltningsrevisjon som er fastsatt av styret i NKRF - Kontroll og revisjon i kommunene. Standarden definerer hva som er god revisjonsskikk innen kommunal forvaltningsrevisjon. Arbeidet er kvalitetssikret i henhold til Romerike revisjon IKS sine interne rutiner.

1.5.2 Dokumentanalyse

Dokumentanalysen omfatter blant annet kommunens rutiner for gjennomføring og oppfølging av nasjonale kartleggingsprøver i lesing, regning og engelsk, samt gjennomføring av individuelt tilrettelagt opplæring. I tillegg har kommunens kvalitetsplaner for språk, lesing, skriving, regning og elever med stort læringspotensial vært sentrale dokumenter i undersøkelsen.[3] Videre har revisjonen analysert skolenes lokale leseplaner og øvrige dokumenter som skolene har oversendt.

Avdelingssjef PPA presiserer i brev mottatt 10.9.2026 at kommunens rutiner er beskrivelser som skolene skal følge for å oppfylle de ulike lovkravene i bl.a. opplæringsloven, og at disse bidrar til å sikre rettigheter og god forvaltning og inngår i kommunens internkontrollsystem. Kvalitetsplanene er

[1] Frydenlund skole og ressurssenter og Skansen skole og ressurssenter, som begge er skoler for elever som har sammensatte lærevansker og/eller har psykiske funksjonsnedsettelser, inngår ikke i undersøkelsen. OKS Friskole, som er en offentlig godkjent friskole, er også unntatt fra undersøkelsen.
[2] Når rapporten skiller mellom barne- og ungdomsskoler, inngår kombinerte skoler i begge kategoriene. Det innebærer at disse skolene telles både som barne- og ungdomsskoler.
[3] I forbindelse med administrasjonens gjennomgang av faktadelen i rapporten kommer det frem at kommunen har utarbeidet en ny kvalitetsplan for regning i løpet av perioden for undersøkelsen. Den nye kvalitetsplanen ble godkjent juni 2026. Revisjonen har brukt tidligere versjon, godkjent i august 2022, som grunnlag i denne undersøkelsen.

ifølge avdelingssjef utarbeidet for å benyttes i skolenes systematiske kvalitetsutviklingsarbeid. Disse er forankret i forskning knyttet til de ulike temaene, utviklet i samarbeid med skolene og skal synliggjøre «best practice». Hun legger til at kvalitetsplanene ikke er absolutte krav når de går lengre enn lovkravene på området.

Ettersom dokumentene beskriver kommunens og skolenes rutiner og planer for tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring, vil ikke en analyse av disse dokumentene alene sikre et tilstrekkelig datagrunnlag til å svare på problemstillingene. Det har derfor vært viktig å supplere med data som beskriver skolenes praksis.

1.5.3 Skriftlige spørsmål

Revisjonen har sendt skriftlige spørsmål på e-post til rektorene for alle grunnskolene, der revisjonen blant annet har spurt om hvilke funksjoner og roller skolene har for å styrke opplæringen i lesing, skriving og regning. Revisjonen har videre bedt rektorene om å beskrive skolens praksis for å kartlegge elever, samt tiltak for tilpasset opplæring i lesing, skriving og regning, herunder gjennomføring av intensiv opplæring på 1. til 4. trinn. Spørsmålene til rektorene bygger på regelverk samt kommunens rutiner og kvalitetsplaner.

Alle rektorene har sendt skriftlige svar på revisjonens spørsmål, og disse er gjengitt flere steder i rapporten. I kapittel 3 er svarene fra rektorene benyttet som grunnlag for å beskrive om skolene gjennomfører intensiv opplæring på 1. til 4. trinn i samsvar med kvalitetsplanene for språk, lesing, skriving og regning, eller ikke. I de tilfellene der kvalitetsplanene spesifiserer antall timer, varighet og hvilken kompetanse[4] den som gir intensiv opplæring bør ha, legger revisjonen disse forventningene til grunn.

Revisjonen har deretter kategorisert de ulike tiltakene som «gjennomført» eller «ikke gjennomført» for hver skole. Kategorien «gjennomført» er benyttet der rektorene har svart at tiltaket gjennomføres og/eller at det er synliggjort i svaret at det er satt av ressurser til intensiv opplæring i tråd med kvalitetsplanene.[5] Kategorien «ikke gjennomført» er benyttet der rektorene har svart at tiltaket ikke gjennomføres, eller dersom beskrivelsene viser at gjennomføringen ikke er i tråd med kvalitetsplanen. Dette gjelder blant annet tilfeller der rektorene har svart at skolen har satt av færre timer enn beskrevet i kvalitetsplanen, eller at opplæringen ikke blir gitt av en pedagog. I de tilfellene der rektorene ikke har gitt opplysninger som viser at praksis avviker fra beskrivelsene i kvalitetsplanen, har revisjonen kategorisert tiltakene som «gjennomført».[6]

1.5.4 Spørreundersøkelse

Som en del av forvaltningsrevisjonen har revisjonen gjennomført en spørreundersøkelse. Spørreundersøkelsen ble sendt ut til avdelingsledere, inspektører, veiledere innen lesing og skriving, ITO-koordinatorer og andre ressurspersoner som skolene har oppgitt til revisjonen. Formålet var å

[4] Ifølge kvalitetsplanene bør intensiv opplæring på flere trinn gis av en pedagog.
[5] For tiltak der kvalitetsplanene ikke spesifiserer hvordan den intensive opplæringen skal gjennomføres, har revisjonen kategorisert tiltakene som «gjennomført» dersom rektorene har opplyst at skolen har satt av ekstra ressurser, utover de tiltakene som inngår i den tilpassede opplæringen for hele klassen.
[6] Dette gjelder for eksempel tilfeller der rektorene ikke har gitt opplysninger om antall timer til intensiv opplæring eller kompetansen til den som gir intensiv opplæring, dersom dette er spesifisert i kvalitetsplanene.

kartlegge disse ansattes erfaringer med hvordan deres egen skole arbeider med tilpasset opplæring, herunder intensiv opplæring, og individuelt tilrettelagt opplæring.

60 av 93 ansatte svarte på alle spørsmålene i spørreundersøkelsen, noe som gir samlet en svarprosent på 65. Veilederne innen lesing og skriving, ITO-koordinatorene og øvrige ressurspersoner har i tillegg fått spørsmål om deres erfaringer med denne rollen. 28 av 37 ansatte svarte på disse spørsmålene.

Svarprosenten for de ulike kategoriene av respondenter varierer mellom 59 og 70 prosent.[7] Det at det er små variasjoner i svarprosenten mellom de ulike kategoriene bidrar til pålitelighet i dataene.

1.5.5 Elevmapper

Revisjonen ba kommunen om å oversende elevmapper for de elevene på 2., 6. og 9. trinn med høyest omfang av vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) på hver skole. Til sammen mottok revisjonen 43 elevmapper.[8] Formålet med gjennomgangen var å få et konkret bilde av hvordan skolene arbeider med ITO i praksis.

Gjennomgangen er avgrenset til dokumentasjon for dokumentasjon fra skoleåret 2025/2026. Vi har sett på om elevmappene inneholder vedtak om ITO, individuell opplæringsplan (IOP)[9] og årsrapport.

Gjennomgangen av elevmapper har flere begrensninger. Den gir informasjon om dokumentasjonen i de utvalgte sakene, gir ikke grunnlag for å generalisere for alle elever med ITO i kommunen. Dersom dokumentasjonen er mangelfull eller ikke oppdatert, kan det gi et ufullstendig bilde av praksis. I tillegg er vurderingen av planene for ITO avgrenset til skoleåret 2025/2026, slik at eventuelle endringer i utforming av planer for andre skoleår ikke fanges opp.

1.5.6 Verifiseringsprosesser

Rapporten er sendt kommunen til gjennomgang i sin helhet. Kommunen har gitt innspill til faktadelen i rapporten, mottatt 10.9.2026. Revisjonen har gjort justeringer i henhold til tilbakemeldingene.

Revisjonen mener gode verifiseringsprosesser knyttet til muntlige fremkommet data, og av rapporten i sin helhet, er viktig for å sikre gyldighet og pålitelighet i undersøkelsens datagrunnlag.

1.6 Kommunedirektørens uttalelse

Revisjonen mottok kommunedirektørs uttalelse til rapporten 22.9.2026. Uttalelsen er lagt ved rapporten i vedlegg 1.

[7] Vi har skilt mellom ansatte som jobber på barne- og ungdomsskoler, samt i rollene som veileder, herunder språk- og leseveileder, og inspektør/avdelingsleder.
[8] I de tilfellene der ingen elever på de utvalgte trinnene på en skole hadde vedtak om ITO, fikk vi heller ingen elevmappe.
[9] Ifølge Utdanningsdirektoratet skal en slik plan beskrive innholdet i opplæringen, omfanget av opplæringen (timetall), organiseringen av opplæringen (for eksempel en-til-en, i gruppe eller i klasserommet), samt hvilken kompetanse den som skal gi opplæringen skal ha.

I uttalelsen peker kommunedirektøren på flere tiltak for å følge opp rapporten. Tiltakene gjelder både styrking av kommunens internkontroll og oppfølging av skolenes praksis.

Kommunedirektøren understreker at det må være rom for at lærere utøver sitt profesjonsfaglige skjønn for tilpasset opplæring, innenfor de rammene lov og forskrift setter. Revisjonen deler denne oppfatningen, men vurderer likevel at skolene kan styrke praksisen med grunnlag i dataene som er presentert.

Når det gjelder rapportens beskrivelser av mangelfull dokumentasjon knyttet til individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) i flere elevmapper, opplyser kommunedirektøren at manglende vedtak nå er på plass. Videre er skolene bedt om å gjennomgå egne rutiner og sørge for at manglende individuelle opplæringsplaner (IOP) og årsrapporter legges inn i elevmappene.

1.7 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er de krav og forventninger som kommunen vurderes opp mot. Kriteriene utledes fra lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og hva som anses som god forvaltningsskikk og faglig anerkjente normer på området. I dette prosjektet er revisjonskriteriene blant annet hentet fra opplæringsloven, kommuneloven og anbefalinger fra Utdanningsdirektoratet. Kriteriene er nærmere presentert innledningsvis i kapittel 2, 3 og 4, og i vedlegg 2 i rapporten.

1.8 Rapportens oppbygning

Kapittel 2 beskriver rutiner og praksis for å følge med på elevenes faglige utvikling samt sette inn tiltak for elever som har behov for det. Denne problemstillingen omfatter alle elevene, herunder elever med stort læringspotensial. Kapittel 3 tar for seg kommunens innsats for å sikre intensiv opplæring i lesing, skriving og regning til elever på 1.-4. trinn. Kapittel 4 beskriver kommunens rutiner og praksis for å gi et tilbud om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) i samsvar med fattet vedtak, med vekt på antall timer, organisering og kompetansen til den som gir ITO. Revisjonens konklusjoner og anbefalinger presenteres i kapittel 5. Revisjonskriteriene er gjengitt i sin helhet i vedlegg 2.

2 TILPASSET OPPLÆRING

2.1 Problemstilling og revisjonskriterier

Kapittelet beskriver kommunens rutiner og praksis for å følge med på elevenes faglige utvikling og sette inn tiltak ved behov. Undersøkelsen legger vekt på opplæring i lesing, skriving og regning. Kapittelet omfatter alle elevene, herunder elever som har stort læringspotensial. Denne delen av undersøkelsen omfatter 27 kommunale grunnskoler og alle trinnene fra 1 til 10.

For problemstilling 1 utledes følgende krav og forventninger til kommunen:

Problemstilling 1	Krav og forventninger til kommunen
Hvordan sikrer kommunen at lærerne følger med på elevenes faglige utvikling og setter inn tiltak ved behov?	→ Kommunen skal sikre at lærerne: ○ følger med på elevenes faglige utvikling ○ setter inn tiltak ved behov ○ vurderer iverksatte tiltak

2.2 Skolenes organisering og planer knyttet til tilpasset opplæring

2.2.1 Skolenes organisering av arbeidet med tilpasset opplæring

Organisering
I de skriftlige spørsmålene har revisjonen bedt rektorene om å beskrive hvordan skolen har organisert arbeidet med å styrke opplæringen i lesing, skriving og regning, og erfaringer med denne organiseringen.

Ifølge rektorenes svar er flere fornøyde med skolens organisering og tiltak for tilpasset opplæring. Det varierer imidlertid i hvilken grad de opplever at tiltakene bidrar til å styrke elevenes faglige nivå. Samtidig peker flere på at både den ordinære undervisningen og det systematiske arbeidet med tilpasset opplæring innenfor fellesskapet som er i klassen kan styrkes. Det kommer også frem at flere skoler i større grad kan utnytte den enkelte lærers kompetanse. Videre kan flere skoler legge bedre til rette for kompetansedeling, både mellom lærerne og mellom lærere og ressurspersoner som skrive- og leseveiledere samt spesialpedagoger. En av rektorene ser i tillegg behov for å sikre god kontinuitet i tiltakene og sikre tydelige rutiner for overgang mellom trinn.

Flere rektorer reflekterer rundt betydningen av størrelsen på klassene og antall ansatte. Disse mener at mindre forhold legger til rette for en tett oppfølging av elevene. Samtidig gir større klasser, samt bemanning med to lærere i hver klasse, større muligheter for å tilpasse undervisningen ved å danne nivådelte grupper som kan endres ved behov. Det pekes i tillegg på at flere ansatte på skolen gir et større fagmiljø samt mer fleksibilitet for å sette inn ressurser ved behov, herunder ved fravær.

Språk- og leseveileder

Ifølge kvalitetsplan for språk, lesing og skriving skal alle de kommunale skolene ha en språk- og leseveileder. Kvalitetsplanen beskriver rollen som følger (s. 23):

> Språk- og leseveilederen skal fungere som veileder, inspirator og koordinator i skolens arbeid med å utvikle elevenes språkkompetanse og lese- og skrivekompetanse. Språkløyper kan være en nyttig ressurs i skolens utviklingsarbeid på disse områdene. I beskrivelsene av arbeidsoppgavene til språk- og leseveileder under er ordet medvirke bevisst brukt fordi språk- og leseveilederen skal virke under skolelederens ansvar.

Kvalitetsplanen beskriver videre sentrale oppgaver, som omfatter å:

- medvirke til å utforme, iverksette og kvalitetssikre skolens plan for lese- og skriveopplæringen
- medvirke til å spre kunnskap om teori om stimulering av ord- og begrepsforståelse, og om opplæring i lesing og skriving
- tilrettelegge for kortvarige og intensive tiltak og kurs i lesing/skriving
- medvirke til at alle elever får mulighet til å delta aktivt i alle fag som krever leseferdighet, og
- inspirere til å utvikle en levende lesekultur ved skolen.

Revisjonen har bedt om kontaktinformasjon til personell som har en sentral rolle for arbeidet med tilpasset opplæring, herunder språk- og leseveiledere, og individuelt tilrettelagt opplæring (ITO). Basert på disse opplysningene har 24 skoler en språk- og leseveileder, mens tre barneskoler mangler denne rollen.[10] Sju skoler har en regneveileder. Videre har én skole en ITO-koordinator, mens én skole har to ansatte i denne rollen.

Blant rektorene som trekker frem språk- og leseveiledere i de skriftlige svarene til revisjonen, kommer det frem at erfaringene med denne rollen er gode, og at språk- og leseveiledere bidrar med kompetansedeling. I tillegg støtter de lærerne i arbeidet med blant annet å gjennomføre kartlegginger, analysere resultater og planlegge opplæringen i lesing og skriving.

I spørreundersøkelsen har revisjonen stilt flere spørsmål særskilt til språk- og leseveiledere, regneveiledere, ITO-koordinatorer og andre ressurspersoner om deres erfaringer med å ha denne rollen. Respondentene ble blant annet spurt i hvilken grad de oppfatter at:

- rollen som språk- og leseveileder er tydelig definert
- de veileder lærerne i tiltak rettet mot elever som har stort læringspotensial
- om skolen benytter språkløyper[11] i utviklingsarbeidet

Diagrammet under presenterer respondentenes svar.

[10] På flere av skolene som har en språk- og leseveileder er denne rollen kombinert med en administrativ stilling, blant annet inspektør, eller regneveileder.

[11] Språkløyper er en nasjonal strategi for språk, lesing og skriving igangsatt av Kunnskapsdepartementet. Strategien foregikk i perioden fra 2016 til og med 2019, men ressursene tilknyttet strategien er fortsatt tilgjengelige.

Diagram 1 Erfaringer med rollen som språk- og leseveileder

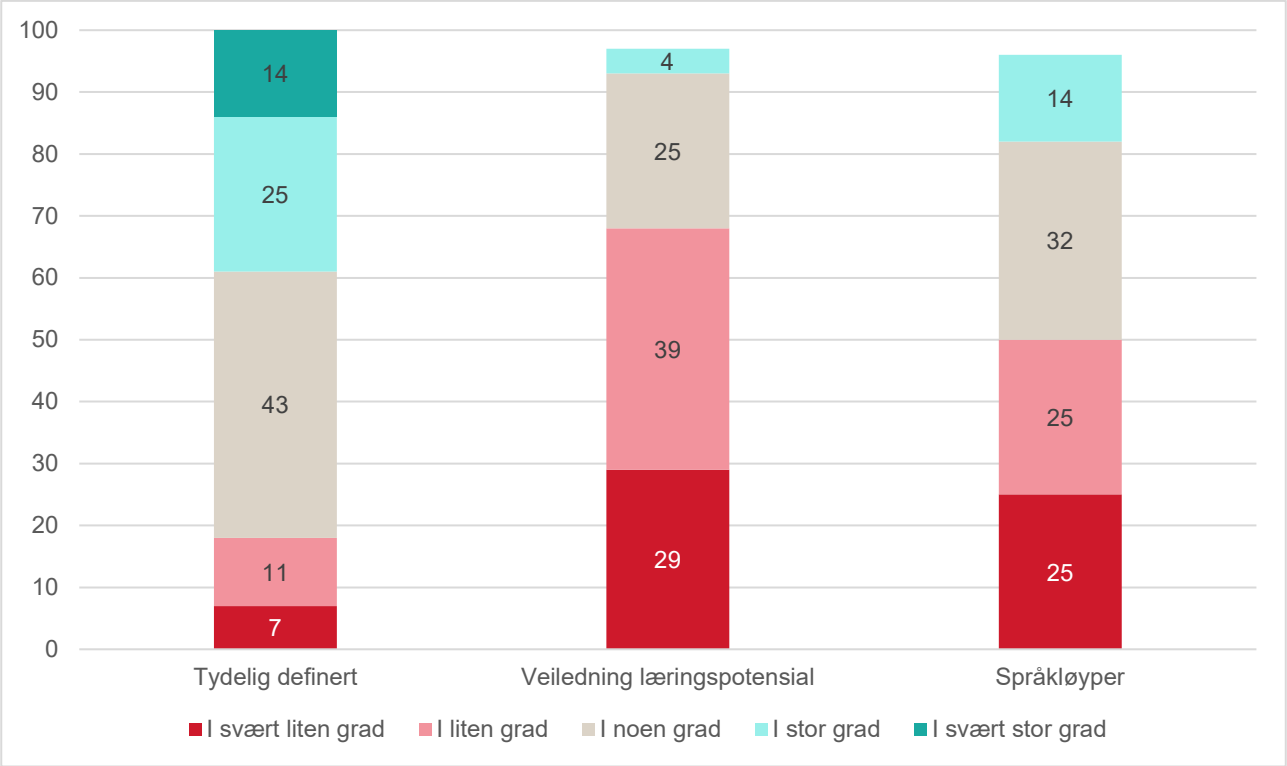

N = 28. Ingen svarte «ingen formening» på spørsmålet om rollen er tydelig definert. 4 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålene om de veileder lærerne i tiltak rettet mot elever som har et stort læringspotensial og skolens bruk av språkløyper.

Diagrammet viser at 18 prosent av respondentene oppfatter at rollen som språk- og leseveileder i «svært liten grad» eller «liten grad» er tydelig definert, mens 43 prosent oppfatter dette i «noen grad». Videre oppgir 68 prosent av respondentene at de «i svært liten grad» eller «i liten grad» veileder lærerne i tiltak rettet mot elever som har stort læringspotensial. 50 prosent oppgir at skolen «i svært liten grad» eller «i liten grad» benytter språkløyper i utviklingsarbeidet.

Revisjonen har deretter spurt om hva som fungerer godt i rollen som språk- og leseveileder på egen skole, samt hva som kan forbedres. Respondentene trekker blant annet frem oppfølging av elever som har dysleksi, gjennomføring av lesekurs[12], veiledning av lærere samt samarbeid med lærere, rektorer og PPA som områder som fungerer godt. Det er også flere som mener at kombinasjonen av å være språk- og leseveileder og ha en administrativ stilling er en god løsning. Når det gjelder forbedringsområder, trekker flere respondenter frem tydeligere beskrivelser av rollen, både hva rollen innebærer og forventinger fra skolens ledelse, tid til å ivareta oppgavene og et mer systematisk arbeid[13]. Det pekes også på ønsker om enda mer veiledning til lærerne, herunder i kombinasjon

[12] Beskrives i kapittel 3 om intensiv opplæring.
[13] For eksempel mer systematisk oppfølging av ulike trinn, timeplanfesting av oppgavene og/eller å utarbeide et årshjul.

med observasjoner i klasserommet, og tydeligere retningslinjer for hvordan man skal følge opp elever som det er uklart om har behov for mer støtte.

2.2.2 Lokale leseplaner

Ifølge kvalitetsplan for språk, lesing og skriving skal alle kommunale grunnskoler ha en lokal leseplan. Kvalitetsplanen omtaler den lokale leseplanen slik (s. 12):

> Den lokale leseplanen skal bidra til lokalt utviklingsarbeid med skolens lese- og skriveopplæring, og være førende for lærerens undervisning. Den lokale leseplanen bør beskrive hvordan det arbeides med utviklingen av lese- og skriveferdigheter og lesestrategier på ulike trinn og i de ulike fagene. Alle lærere skal være leselærere! Videre bør planen beskrive hvordan det arbeides med stimulering av leseglede. Planen skal være et levende dokument som revideres jevnlig, i takt med erfaringer, ny kunnskap og opplevelse av behov for endring av undervisningspraksis.

Revisjonen har bedt skolene om å oversende den lokale leseplanen, og alle skolene har gjort dette. En av barne- og ungdomsskolene har oversendt en leseplan som gjelder for 1. til 7 trinn. Alle de andre skolene har oversendt leseplaner som gjelder for alle aktuelle trinn. Revisjonens gjennomgang av leseplanene viser at 14 av skolene skriver at leseplanen gjelder i alle fag, men det er ikke spesifisert hvordan den skal brukes i de ulike fagene. 25 av leseplanene beskriver hvordan skolen skal arbeide med å stimulere leseglede. Ifølge rektorene som har beskrevet leseplanen i sine skriftlige svar til revisjonen, varierer skolenes arbeid på området. Flere rektorer viser til leseplanen i skolens arbeid med tilpasset opplæring, mens én rektor skriver at leseplanen er utdatert. Kvalitetsplanen for regning beskriver ingen tilsvarende lokal plan for regning.

2.3 Kartlegging av elevenes ferdigheter i lesing, skriving og regning

2.3.1 Skolenes bruk av informasjon fra barnehagene om barnas språkferdigheter

Ifølge kvalitetsplan for språk, lesing og skriving skal barnehagene ved bekymring for barns språkutvikling benytte observasjonsskjemaet TRAS.[14] Videre står det at skjemaene skal overføres til skolen ved skolestart, dersom foreldrene samtykker, og at skolene skal utarbeide egne rutiner for å følge opp TRAS-skjemaene. Videre peker kvalitetsplan for barn og elever med stort læringspotensial på at skolene bør være ekstra oppmerksomme på elever som allerede kan lese, skrive eller regne, eller som har særskilt kunnskap på enkelte områder, dersom de har mottatt skjemaer som beskriver barnas utvikling.

Revisjonen har bedt kommunen om å oversende skolenes rutiner for å følge opp TRAS-skjemaer, eller annen informasjon om barnas språkferdigheter. Ifølge kommunen har ingen av skolene slike rutiner. Avdelingssjef pedagogisk-psykologisk avdeling (PPA) skriver i brev datert 21.4.2026 at kommunens gjennomgang av praksis i noen utvalgte barnehager og alle barneskolene viser at disse føringene i begrenset grad er fulgt. Verktøyet benyttes i varierende grad i barnehagene, og skolene

[14] TRAS bygger på et skjema for å observere barns språkutvikling på åtte områder. Hensikten er å se hvor langt barna har kommet i språkutviklingen, for så å møte de på sitt nivå. Målet er at TRAS skal bidra til at barn som strever med sin språktilegnelse skal få egnet hjelp på et tidlig stadium i utviklingen.

mottar dermed sjelden TRAS-skjemaer. Skolene mottar ikke slike skjemaer fra private barnehager, og kommunen har ikke oversikt over i hvilken grad private barnehager eventuelt benytter TRAS.

I brevet fra avdelingssjef PPA kommer det videre frem at selv om oppfølging av elevenes språkferdigheter inngår i det pedagogiske arbeidet på skolene, har denne oppfølgingen i praksis ikke vært tilstrekkelig formalisert gjennom felles eller skriftliggjorte rutiner. Avdelingssjef PPA skriver videre at kommunen samlet sett ser at det har vært ulik grad av samsvar mellom føringene i kvalitetsplanen og praksis. Dette gjelder både bruken av TRAS som kartleggingsverktøy og skolens ansvar for å følge opp informasjon om barns språkutvikling i overgangsfasen. Gjennomgangen har synliggjort behov for å tydeliggjøre forventninger og rutiner, slik at intensjonene i kvalitetsplanen i større grad blir omsatt til systematisk og etterprøvbar praksis.

Ifølge avdelingssjef PPA vil kommunen fremover løfte arbeidet med kvalitetsplanen i relevante og etablerte nettverk i både barnehage og skole, herunder styrer- og rektornettverk, språk- og leseveiledernettverk samt nettverk for ITO-koordinatorer. Temaet vil også tas opp i drifts- og forvaltningsmøter for barnehager og skoler, med sikte på å tydeliggjøre forventninger, ansvar og rutiner knyttet til kartlegging og oppfølging av barns språkutvikling. Videre vil skolene bli bedt om å konkretisere og tydeliggjøre hvordan dette følges opp i egne lokale lese- og skriveplaner, slik at innholdet og intensjonene i den kommunale kvalitetsplanen i større grad omsettes til systematisk, felles og etterprøvbar praksis.

2.3.2 Skolenes kartlegginger i lesing, skriving og regning

Ifølge kommunens kvalitetsplaner i språk, lesing, skriving og regning har skoleledelsen ansvar for å kartlegge elevenes ferdigheter. Obligatoriske kartleggingsprøver vil ifølge kvalitetsplanene støtte skolene i å identifisere elever som har behov for oppfølging. Skolene skal i tillegg fortløpende gjennom skoleåret observere og vurdere elevens utvikling.

Kvalitetsplanen for språk, lesing og skriving beskriver obligatoriske kartlegginger på ulike trinn i lesing og skriving, som presentert i tabellen under.[15]

[15] Kvalitetsplanen for språk, lesing og skriving beskriver ingen obligatoriske kartlegginger på 6., 7. og 10. trinn.

Tabell 1 Obligatoriske kartlegginger i lesing og skriving

Trinn	Kartlegging
1. trinn	Utdanningsdirektoratets kartleggingsprøve i lesing for trinn 1.
2.-4. trinn	Kartleggingsverktøyet Oral Reading Fluency.[16]
5. trinn	Nasjonal prøve i lesing. Kartleggingsverktøyet Oral Reading Fluency.
8.-9. trinn	Nasjonal prøve i lesing.

Kilde: Kvalitetsplan språk, lesing og skriving

Kvalitetsplanen for regning beskriver obligatoriske kartlegginger på ulike trinn i regning. Tabellen under viser hvilke kartlegginger som skal gjennomføres.[17]

Tabell 2 Obligatoriske kartlegginger i regning

Trinn	Kartlegging
1. trinn	Utdanningsdirektoratets kartleggingsprøve i regning for trinn 1. Kartleggingsprøven gjennomføres på våren.
3. trinn	Utdanningsdirektoratets kartleggingsprøve i regning for trinn 3.
5. trinn	Nasjonal prøve i regning i september.
8.-9. trinn	Nasjonal prøve i regning i september.

Kilde: Kvalitetsplan barnehage og skole. Regning s. 9-10

Kommunen har videre utarbeidet en kvalitetsplan for barn og elever med stort læringspotensial. Kvalitetsplanen beskriver ikke egne kartlegginger for å identifisere elever som har et stort læringspotensial, men den trekker frem flere kjennetegn for disse elevene. Noen eksempler er at elevene anvender og forstår et avansert språk, ser ut til å kjede seg og virker rastløs, har vanskelig for å fullføre lette arbeidsoppgaver, er svært kunnskapsrike og stiller spørsmål som kan virke provoserende, ønsker ofte å følge egne interesser, holder på med andre ting enn det de skal i timen og er svært selvkritiske.

I de skriftlige spørsmålene har revisjonen bedt rektorene om å beskrive praksis på egen skole for å kartlegge elever, herunder elever med stort læringspotensial, i lesing, skriving og regning.

[16] Oral Reading Fluency er et verktøy for å kartlegge elevenes leseferdigheter.
[17] Kvalitetsplanen for regning beskriver ingen obligatoriske kartlegginger på 2., 4., 6., 7. og 10. trinn.

Revisjonen har bedt rektorene om å legge vekt på de trinnene der kvalitetsplanene ikke beskriver obligatoriske kartlegginger. Åtte av de 27 rektorene beskriver hvilke kartlegginger i lesing og skriving som gjennomføres på disse trinnene, mens seks rektorer beskriver kartlegginger i regning. En av disse rektorene trekker frem at skolen har utarbeidet et årshjul for kartlegging. De øvrige rektorene beskriver ikke praksis for å kartlegge elevene på disse trinnene.

I svarene fra rektorene kommer det videre frem at flere skoler gjennomfører flere årlige kartlegginger på ulike trinn. Videre kommer det frem at flere skoler har etablert et system for å drøfte resultater i etterkant, herunder saker der det er usikkerhet knyttet til elevenes ferdigheter. I disse sakene diskuteres resultatene på trinnene, med ledelsen og i noen tilfeller med PPA.

Samtidig skriver flere rektorer at skolene kan styrke arbeidet med å gjennomføre kartlegginger og analysere resultatene i etterkant. Flere av rektorene påpeker at de mangler verktøy og praksis for å kartlegge elever med stort læringspotensial.

I spørreundersøkelsen har revisjonen spurt respondentene om deres erfaringer med kartlegginger i lesing, skriving og regning. Respondentene ble blant annet spurt i hvilken grad de mener at skolen har egnede verktøy for å:

- kartlegge elevenes ferdigheter i lesing og skriving på alle trinn
- kartlegge elevenes ferdigheter i regning på alle trinn
- identifisere elever som har et stort læringspotensial

Diagrammet under presenterer respondentenes svar.

Diagram 2 Egnede verktøy for kartlegginger i lesing, skriving og regning

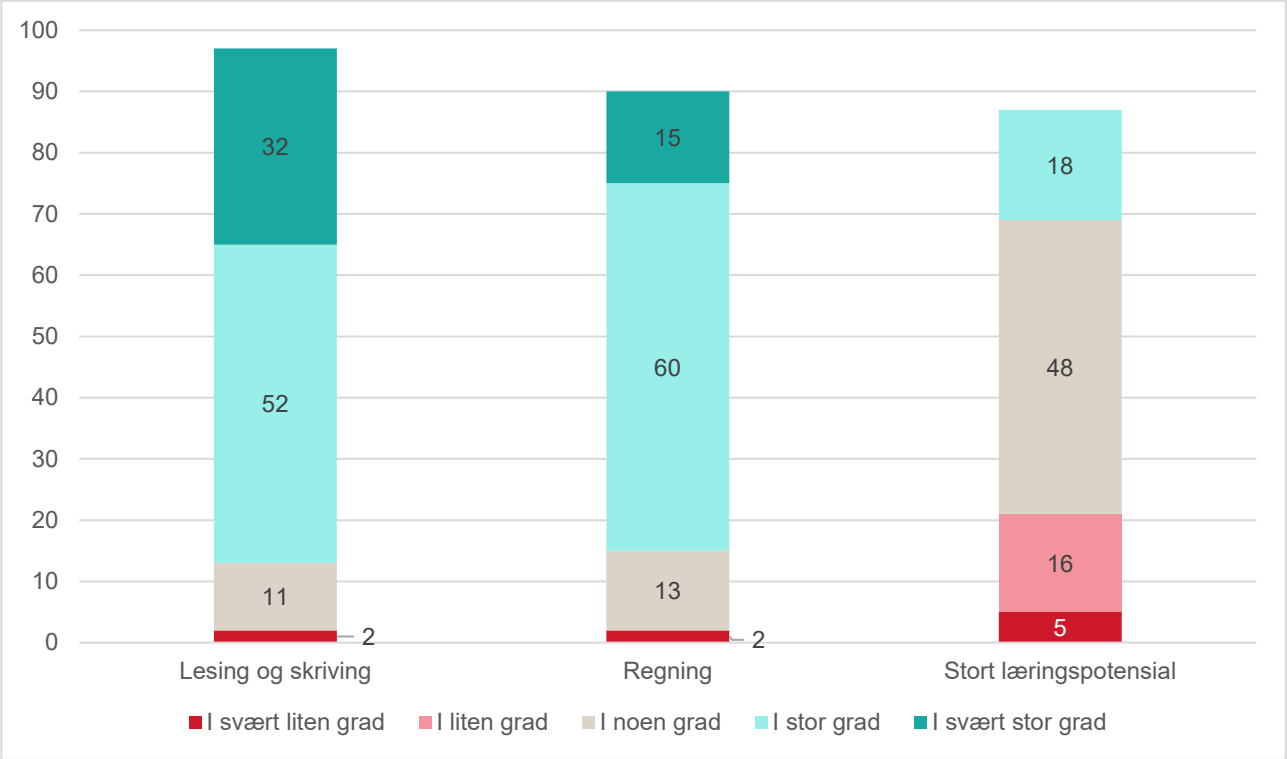

N = 62. 3 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålet om kartlegging av elevenes ferdigheter i lesing og skriving. 11 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålet om kartlegging av elevenes ferdigheter i regning. 13 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålene om å identifisere elever som har et stort læringspotensial.

Diagrammet viser at 2 prosent av respondentene mener at skolen «i svært liten grad» og 11 prosent at skolen «i noen grad» har egnede verktøy for å kartlegge elevenes ferdigheter i lesing og skriving. Når det gjelder regning, mener 2 prosent av respondentene at skolen «i svært liten grad» og 13 prosent «i noen grad» har egnede verktøy for å kartlegge elevenes ferdigheter. Videre svarer 21 prosent av respondentene at skolen «i svært liten grad» eller «i liten grad» har egnede verktøy for å identifisere elever med stort læringspotensial, mens 48 prosent svarer i «noen grad».

Revisjonen har deretter spurt om hvordan skolen kan styrke arbeidet med å kartlegge alle elever. Flest respondenter trekker frem behov for å sette av mer tid til å analysere resultatene fra kartlegginger, styrke samarbeidet mellom lærere[18], styrke lærernes kompetanse i kartlegging, tydeligere rutiner for karlegging[19] og ta i bruk flere ulike kartleggingsprøver. Færre respondenter trekker frem behovet for å styrke samarbeidet med PPA og gjennomføre kartlegginger oftere. Av andre tiltak trekkes det frem et behov for gode kartleggingsprøver, særlig i regning, mer tid til å gjennomføre og følge opp kartlegginger og tildele et overordnet ansvar for systematisk kartlegging til en ansatt. Ingen av respondentene mener at skolen ikke kan forbedre arbeidet med kartlegginger.

[18] For eksempel team-/trinnmøter.
[19] For eksempel i skolens lokale leseplan når det gjelder kartlegging i lesing og skriving.

2.4 Tiltak for tilpasset opplæring

2.4.1 Beskrivelser av tiltak for tilpasset opplæring i kommunens kvalitetsplaner

Revisjonen har i dokumentbestillingen bedt administrasjonen om å oversende beskrivelser av tiltak for elever som har behov for det. Dette gjelder både elever som har behov for ekstra støtte og elever med stort læringspotensial. Avdelingssjef PPA viser i sitt svarbrev til revisjonen datert 10.3.2026 til rutine for individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) og rutine for alternativ opplæringsarena. Denne undersøkelsen tar utgangspunkt i beskrivelsene i kommunens kvalitetsplaner.[20]

Kvalitetsplan for språk, lesing og skriving beskriver utviklingsmål og obligatoriske tiltak på ulike områder for 1. til 10. trinn. Det står også hvem som er ansvarlig for de ulike tiltakene. Bildet under viser et utdrag fra målene og tiltakene som gjelder for elever på 1. trinn.

Bilde 1 Utviklingsmål og tiltak i lesing og skriving for elever på 1. trinn (utdrag)

Område	Utviklingsmål	Obligatoriske tiltak	Tid / ansvarlig
Språklig bevissthet	Elevene skal kunne: - finne ord som rimer. - lage rim. - klappe stavelser. - lytte ut første og siste lyd i ord. - lytte ut lydene i korte lydrette ord. - vite forskjellen på korte og lange ord. - vite hva ord og setninger er.	Foreldremøte om lese- og skriveopplæringen	Kontaktlærer
Lesing	**Bokstavkunnskap og koding** Elevene skal kunne: - gjenkjenne bokstavenes lyd, form og navn. - lydere og trekke sammen lydene til ord. - avkode enkel tekst. - vokalene og konsonantene. **Leseforståelse** Elevene skal kunne: - gjengi mening i en enkel tekst. - svare muntlig på spørsmål fra teksten.	Bli lest for /medlesing/ lesing av tilpasset tekst: 15 min /dag på skolen og 15 min/dag hjemme.	Hele året/ kontaktlærer

Kilde: Kvalitetsplan språk, lesing og skriving, s. 15.

Kvalitetsplanen i språk, lesing og skriving beskriver videre tiltaket «rett bok til rett barn» som et tiltak for elever på 3. og 4. trinn. Målet er ifølge kvalitetsplanen å utvikle funksjonelle lesere gjennom å

[20] Som beskrevet i kapittel 1.5.2 er ikke tiltakene i kvalitetsplanene absolutte krav når de går lengre enn lovkravene på området.

gjøre elevene bevisste egne leseinteresser, gi den enkelte elev gode leseopplevelser og bidra til utviklingen av kultur for lesing på skolen.

I de skriftlige spørsmålene har revisjonen bedt rektorene som har elever på 3. og 4. trinn om å beskrive skolens praksis for tiltaket rett bok til rett barn.[21] Rektorer for åtte skoler svarer at tiltaket gjennomføres på både 3. og 4. trinn. Videre oppgir to rektorer at tiltaket gjennomføres på 3. trinn[22] og to rektorer oppgir at tiltaket bare gjennomføres på 4. trinn. To rektorer svarer at tiltaket gjennomføres delvis, eller ikke i det hele tatt. Resten av rektorene gir ingen informasjon om skolens praksis for dette tiltaket.

Kvalitetsplanen for regning beskriver utviklingsmål for elever på 1. til 4. trinn, men ingen tiltak ut over intensiv opplæring.[23] Den beskriver heller ingen mål eller tiltak for elever på 5. til 10. trinn. Bildet under viser utviklingsmålene for elever på 1. trinn.

Bilde 2 Utviklingsmål i regning for elever på 1. trinn

Utviklingsmål
Elevene skal kunne: - skrive og lese tallene til 20 - telle bakover fra 20 - bruke "en halv" i hverdagssituasjoner - dele gjenstander likt til en gruppe barn - «tallvennene» til tallene fra 1 - 9 - "tiervennene" - bruke tellestrategier for addisjon og subtraksjon som f. eks. å telle videre fra det største tallet - plassere tallene fra 0 - 20 på tallinja - at likhetstegn betyr «det samme som» - ukedagene i rekkefølge - lese av hele timer på analog klokke - gjenkjenne de norske myntene - måle lengder med en ustandardisert enhet - måle lengder i centimeter med linjal - sammenligne lengder og finne den lengste/korteste

Kilde: Kvalitetsplan for regning, s. 12

Kvalitetsplanen for barn og elever med stort læringspotensial beskriver ulike tiltak for at disse elevene skal oppleve at læringsmiljøet er utfordrende og støttende. Kvalitetsplanen trekker frem at disse elevene har behov for å erfare at læring innebærer hardt arbeid, og at tilegnelse av ny

[21] Gjelder både barneskoler og kombinerte barne- og ungdomsskoler, til sammen 21 skoler.
[22] Disse oppgir ikke om tiltaket gjennomføres på 4. trinn.
[23] Obligatoriske tiltak for intensiv opplæring i regning er beskrevet i kapittel 3.

kunnskap ikke er noe som bare skjer av seg selv. Kvalitetsplanen skiller mellom pedagogiske og organisatoriske tiltak, men understreker samtidig at disse bør kombineres i praksis.[24] Bildet under viser aktuelle tiltak for elever med stort læringspotensial.

Bilde 3 Aktuelle tiltak for elever med stort læringspotensial

Prinsipper for læring, danning og utvikling hentet fra Overordnet del i Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 og anbefalinger fra NOU 2016 om «Et fremragende læringsmiljø»	
Pedagogiske tiltak	**Organisatoriske tiltak**
- Pedagogisk differensiering (innhold, prosess, produkt) for eksempel ved hjelp av Blooms taksonomi, dybdelæring, tverrfaglighet - Førvurdering (Hva kan eleven allerede?) - MVF-prinsippet (Mest Vanskelig Først) - Læringskontrakt - Refleksjon over egen læring - Nettressurser og digitale verktøy	- Organisatorisk differensiering gjennom organiseringen i grupper i perioder eller deler av skoledagen (Oppl. § 14-2) - «25% regelen» - Tidlig skolestart (Oppl. § 2-4) - Forsering av et trinn (Oppl. § 2-2) - Forsering av enkelte fag (Oppl. § 2-2, og Forskrift til Oppl. § 1-12)

Kilde: Kvalitetsplan for barn og elever med stort læringspotensial, s. 18

Kvalitetsplanen for barn og elever med stort læringspotensial gir i tillegg konkrete eksempler på verktøy og oppgaver som lærerne kan benytte for å differensiere undervisningen. Verken kvalitetsplanen for språk, lesing og skriving, kvalitetsplanen for regning eller kvalitetsplanen for barn og elever med stort læringspotensial beskriver anbefalinger til hvordan skolene kan vurdere effekten av iverksatte tiltak for tilpasset opplæring.

I forbindelse med administrasjonens gjennomgang av faktadelen i rapporten presiserer avdelingssjef PPA i svarbrev datert 10.9.2026 at tilpasset opplæring er et bredt pedagogisk begrep som omfatter blant annet lærernes profesjonsutøvelse, didaktiske vurderinger, arbeid etter læreplanverket og utvikling av inkluderende læringsfellesskap.

2.4.2 Skolenes praksis for tilpasset opplæring

Rektorene trekker frem ulike tiltak i sine skriftlige svar til revisjonen. Flere rektorer viser til kommunens kvalitetsplaner og skolens leseplaner, og mener at skolen følger disse. Det opplyses videre om praksis for gjennomføring av tiltak, herunder stasjonsundervisning og nivådelte oppgaver, samt kurs for elever som har behov for ekstra støtte. Samtidig legger flere til at de ikke prioriterer alle fagene, tiltakene og/eller trinnene likt. Ifølge de skriftlige svarene legger skolene større vekt på lesing og skriving enn regning, og det er ikke alle tiltakene som gjennomføres og evalueres. Videre

[24] Pedagogiske tiltak handler om læringsprosessen, herunder det å tilegne seg kunnskap og ferdigheter i ulike fag, mens organisatoriske tiltak handler om hvordan elevene grupperes i skolen for at deres faglige, sosiale og emosjonelle behov og nivå skal ivaretas.

prioriteres de laveste trinnene, men det er likevel ønsker om å legge ytterligere vekt på tidlig innsats. En av rektorene uttrykker at det er et avvik mellom forventninger som er beskrevet i kvalitetsplanene og skolens ressurser.

I spørreundersøkelsen har revisjonen spurt respondentene om deres erfaringer med tilpasset opplæring. Respondentene ble blant annet spurt i hvilken grad de mener at skolen gjør følgende:

- Tilpasser lærerne undervisningen til elevene som trenger ekstra støtte?
- Tilpasser lærerne undervisningen til elever som har et stort læringspotensial?
- Følger lærerne med på hvor godt tiltak som har vært satt i verk virker for den enkelte elev (evaluering)?

Diagrammet under presenterer respondentenes svar.

Diagram 3 Erfaringer med tilpasset opplæring

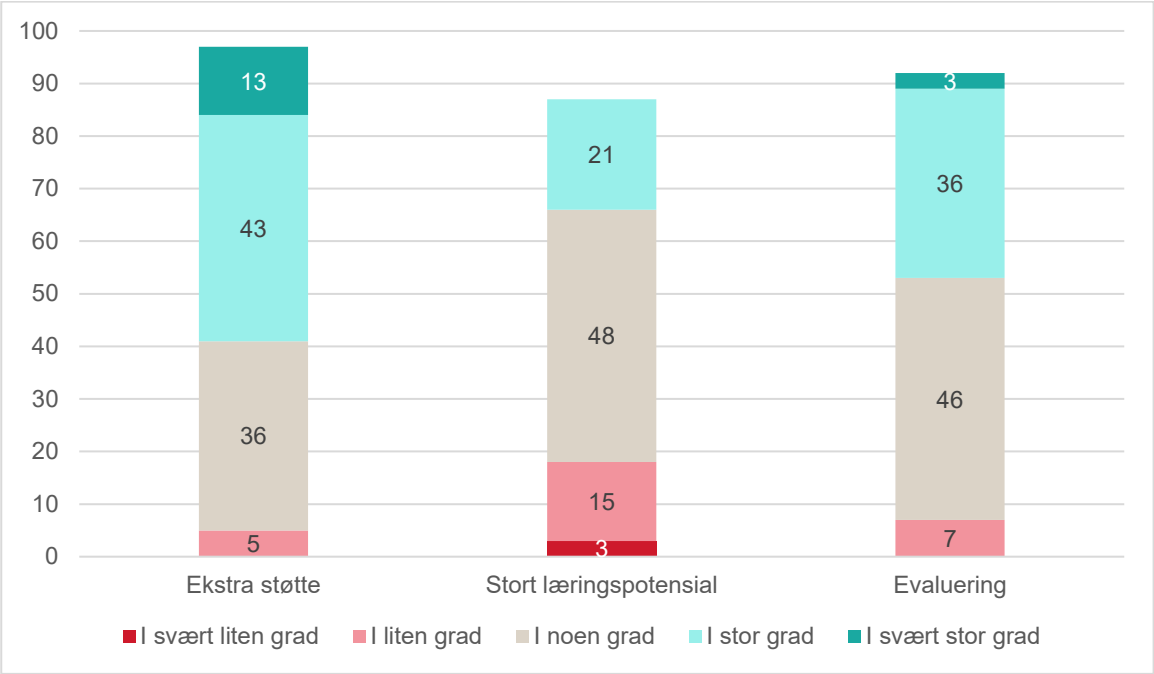

N = 62. 3 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålet om tilpasset undervisning til elever som trenger ekstra støtte. 13 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålet om tilpasset undervisning til elever som har stort læringspotensial. 8 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålene om evaluering av tiltak.

Diagrammet viser at 5 prosent av respondentene mener at lærerne «i liten grad» tilpasser undervisningen til elever som har behov for ekstra støtte, mens 36 prosent mener at lærerne gjør dette «i noen grad». Videre svarer 18 prosent av respondentene at lærerne «i svært liten grad» eller «i liten grad» tilpasser undervisningen til elever som har stort læringspotensial, mens 48 prosent mener at lærerne gjør dette «i noen grad». Når det gjelder evaluering av hvordan tiltak som har vært satt i verk virker for den enkelte elev, mener 7 prosent at lærerne gjør dette «i liten grad», mens 46 prosent svarer «i noen grad».

Revisjonen har deretter spurt respondentene om hvordan skolen kan styrke arbeidet med å sette i verk tiltak for den enkelte elev. Flest respondenter trekker frem

- mer systematisk evaluering av tiltak som er satt i verk,
- å styrke lærernes kompetanse i å vurdere hvilke tiltak som bør settes i verk,
- muligheter for å sette inn tiltak for elever med stort læringspotensial,
- styrke samarbeidet mellom lærere når det gjelder tiltak[25] og
- tydeligere rutiner for å sette i verk tiltak[26].

Deretter kommer det å sette inn tiltak tidligere, sette av flere timer i uken til å støtte elever som har behov, sikre at opplæring gis av ansatte som oppfyller kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling og styrke samarbeidet med PPA. Ingen av respondentene mener at skolen ikke har noen forbedringspunkter i arbeidet med å sette i verk tiltak for den enkelte elev.

2.5 Revisjonens vurdering

Revisjonen vurderer at kommunen til en viss grad sikrer at lærerne følger med på elevenes faglige utvikling. Kommunen har utarbeidet flere rutiner og verktøy for å kartlegge elevenes ferdigheter og faglige utvikling. Kartleggingene er i all hovedsak rettet mot å identifisere elever som kan ha behov for ekstra faglig støtte, og flere av respondentene i spørreundersøkelsen mener at verktøyene for å kartlegge elever med stort læringspotensial er mangelfulle. Ifølge svarene fra rektorene og resultatene i spørreundersøkelsen kan skolene styrke arbeidet både når det gjelder å gjennomføre kartlegginger, og analysere resultater fra disse.

Videre viser undersøkelsen at ingen av skolene har utarbeidet rutiner for å ta imot og følge opp informasjon fra barnehagene om barnas språkutvikling, slik det står i kvalitetsplanen for språk, lesing og skriving. Etter revisjonens vurdering kan dette svekke muligheten for å tilpasse opplæringen allerede fra elevene begynner på 1. trinn.

Revisjonens vurdering er at kommunens innsats for å sikre at lærerne setter inn tiltak ved behov og vurderer iverksatte tiltak kan styrkes. Kommunen har utarbeidet ulike kvalitetsplaner som gjelder for alle skolene. Kvalitetsplanen i språk, lesing og skriving beskriver utviklingsmål og tiltak for elever på 1. til 10. trinn. Kvalitetsplanen for regning beskriver utviklingsmål for elever på 1. til 4. trinn, men ingen tiltak utover intensiv opplæring. Når det gjelder kvalitetsplanen for barn og elever med stort læringspotensial, beskriver denne flere eksempler på oppgaver som lærerne kan benytte for å differensiere undervisningen. Ingen av kvalitetsplanene beskriver anbefalinger til hvordan skolene kan vurdere effekten av iverksatte tiltak for tilpasset opplæring.

Alle skolene har utarbeidet leseplaner. Samtidig kommer det frem at leseplanen for en av barne- og ungdomsskolene kun gjelder for barnetrinnet, og en annen leseplan er utdatert. Ingen av grunnskolene har en tilsvarende plan for regning.

Revisjonen vurderer at skolene kan styrke praksisen på flere områder som er sentrale for å kunne tilby tilpasset opplæring, særlig når det gjelder regning og rettet mot elever med stort

[25] For eksempel team-/trinnmøter.
[26] For eksempel i skolens lokale leseplan.

læringspotensial. Ifølge svarene fra rektorene og resultatene i spørreundersøkelsen setter skolene i verk flere tiltak for tilpasset opplæring, men samtidig kan dette arbeidet styrkes. Det kommer frem at ikke alle tiltakene blir gjennomført som planlagt eller evaluert. Flere skoler prioriterer ikke alle fag, tiltak eller trinn i like stor grad. Det legges større vekt på lesing og skriving enn på regning, og oppfølgingen av elever med stort læringspotensial beskrives som mangelfull. Skolene retter størst innsats mot de laveste trinnene, men det uttrykkes samtidig et ønske om å styrke den tidlige innsatsen ytterligere. Selv om 24 av 27 skoler har en språk- og leseveileder, og rektorene for disse skolene har gode erfaringer med denne rollen, viser undersøkelsen samtidig at det kan være behov for å tydeliggjøre rollen ytterligere. Sju skoler har en regneveileder.

Revisjonens gjennomgang av ett av tiltakene som er beskrevet i kvalitetsplanen for språk, lesing og skriving, «rett bok til rett barn» for elever på 3. og 4. trinn, viser at flere av skolene ikke gjennomfører dette. Rektorer for 8 av 21 barneskoler[27] oppgir at tiltaket gjennomføres på begge trinnene. Videre oppgir to rektorer at tiltaket gjennomføres på 3. trinn og to rektorer oppgir at tiltaket bare gjennomføres på 4. trinn.

Tilpasset opplæring er etter revisjonens vurdering viktig for at alle elever skal få et tilfredsstillende faglig utbytte og mulighet til å utvikle seg ut fra egne forutsetninger. Mangelfull tilpasning kan føre til at undervisningen blir for krevende for noen elever, og for lite utfordrende for andre. Over tid kan dette også påvirke elevenes motivasjon, lærelyst og opplevelse av mestring.

[27] Inkludert barne- og ungdomsskoler.

3 INTENSIV OPPLÆRING

3.1 Problemstilling og revisjonskriterier

Kapittelet tar for seg hvordan kommunen sikrer at elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, får rask intensiv opplæring. Kapittelet legger vekt på skolenes arbeid med tiltakene som er beskrevet i kommunens kvalitetsplaner. Ettersom opplæringslovens krav om intensiv opplæring gjelder 1. til 4. trinn, er problemstillingen avgrenset til de kommunale barneskolene. I Lillestrøm kommune gjelder dette 21 skoler.[28]

For problemstilling 2 utledes følgende krav og forventninger til kommunen:

Problemstilling 2	Krav og forventninger til kommunen
Hvordan sikrer kommunen at elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, får rask intensiv opplæring?	→ Kommunen skal sikre et tilbud om intensiv opplæring i lesing, regning og skriving som: ○ tilbys elever som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i disse fagene ○ gis kort tid etter avdekket behov ○ er kortvarig og målrettet ○ tilpasset den enkelte elevs behov

3.2 Intensiv opplæring i lesing og skriving

3.2.1 Tiltak for intensiv opplæring i lesing og skriving og skolenes gjennomføring

Kvalitetsplanen for språk, lesing og skriving beskriver administrasjonens forventninger til hvilke tiltak skolene skal sette i verk for å gi elever på 1. til 4. trinn som har behov for det, intensiv opplæring i lesing og skriving. Revisjonen har bedt rektorene for de kommunale barneskolene om å beskrive praksisen ved sin skole. Tabellen under viser tiltakene som er beskrevet for hvert trinn, samt hvor mange rektorer som oppgir at skolen gjennomfører tiltak i tråd med kvalitetsplanen. Kapittel 1.5.3 beskriver grunnlaget for å kategorisere skolenes tiltak som «gjennomført» eller «ikke gjennomført».

[28] Skoler som er kombinerte barne- og ungdomsskoler, er også inkludert i undersøkelsen.

Tabell 3 Intensiv opplæring i lesing og skriving på 1. til 4. trinn

Trinn	Tiltak	Rapportering fra rektorene
1. trinn	**Støtteopplæring i lesing og skriving på trinn 1** Det er forventet at skolen setter inn ekstra støtte for elever på 1. trinn som tidlig får vansker med å følge med i lese- og skriveopplæringen. Det bør settes av to til tre timer à 60 minutter ukentlig med pedagog til dette arbeidet.	**Gjennomført: 11 skoler** **Ikke gjennomført: 10 skoler**
2. trinn	**Intensive lesekurs etter helhetslesingsmetoden** Gjelder for elever med resultater under kritisk grense på Utdanningsdirektoratets kartleggingsprøve på trinn 1. Kursets omfang er 6 timer (à 60 minutter) i uken, og går over 10 + 5 uker.[29] Det skal ikke være mer enn fire elever med på hvert kurs. Kurset er beskrevet mer detaljert i et vedlegg til kvalitetsplanen. Kurslærer er ansvarlig. Relevant oppfølging i klassen etter lesekurset for å opprettholde ferdigheter og strategier som er lært gjennom kurset.	**Gjennomført: 11 skoler** **Ikke gjennomført: 10 skoler**
3. trinn	**Støtteopplæring i lesing og skriving på trinn 3** Det er forventet at skolen setter av timer til ekstra støtte i lese- og skriveopplæringen på 3. trinn for tidlig oppfølging av elever som strever med utvikling av lese- og skriveferdigheter.	**Gjennomført: 19 skoler** **Ikke gjennomført: 2 skoler**
4. trinn	**Støtteopplæring i lesing og skriving på trinn 4.** Det er forventet at skolen setter av timer til ekstra støtte i lese- og skriveopplæringen på 4. trinn for tidlig oppfølging av elever som strever med utvikling av lese- og skriveferdigheter.	**Gjennomført: 16 skoler** **Ikke gjennomført: 5 skoler**

Kilde: Kvalitetsplan for språk, lesing og skriving og svar fra 21 rektorer på revisjonens skriftlige spørsmål

[29] Eleven deltar først på et ti-ukers kurs. Senere samme skoleår deltar eleven på et fem-ukers kurs.

Tabellen viser at kvalitetsplanens beskrivelser av tiltak for intensiv opplæring i lesing og skriving varierer mellom trinnene. Dette gjelder blant annet antall timer det er forventet at skolene setter av til intensiv opplæring, kompetansen til den som gir opplæringen og antall elever som kan delta på hvert kurs. Det er forventet at skolene setter av to til tre timer à 60 minutter ukentlig med pedagog til intensiv opplæring for elever på 1. trinn. På 2. trinn beskriver kvalitetsplanen intensive lesekurs som varer 6 timer (à 60 minutter) ukentlig i en periode på til sammen 15 uker. Det skal ikke være mer enn fire elever med på hvert kurs. På 3. og 4. trinn er det forventet at skolene setter av timer til ekstra støtte i lese- og skriveopplæringen, uten at omfang eller organisering er nærmere konkretisert.

Videre viser tabellen at 11 av 21 rektorer beskriver at praksis for intensiv opplæring på 1. og 2. trinn på deres skoler samsvarer med kvalitetsplanen for språk, lesing og skriving.[30] Når det gjelder intensiv opplæring på 3. trinn, oppgir 19 rektorer at praksisen på deres skole er i tråd med kvalitetsplanen. 16 rektorer oppgir at praksis for intensiv opplæring på 4. trinn er i tråd med kvalitetsplanen. 6 rektorer oppgir at deres skoler gjennomfører intensiv opplæring i lesing og skriving i tråd med kvalitetsplanen på alle trinnene fra 1. til 4. trinn. Videre skriver én rektor at skolen ikke gjennomfører noen av tiltakene for intensiv opplæring i lesing og skriving. Denne rektoren beskriver heller ingen andre tiltak.

Svarene fra rektorene varierer, blant annet når det gjelder omfang av tiltak og hvor konkrete beskrivelsene er. Flere av rektorene opplyser om den intensive opplæringen gis av en spesialpedagog eller lærer. Videre oppgir flere rektorer antall timer i uken til intensiv opplæring. Flere rektorer svarer hvorvidt tiltakene gjennomføres, uten å spesifisere ytterligere.

Det er også variasjoner blant skolene innad i kategoriene for «gjennomført» og «ikke gjennomført». Når det gjelder skoler som er kategorisert som «gjennomført», er det flere rektorer som beskriver at skolen setter av mer ressurser enn det som er beskrevet i kvalitetsplanen. Når det gjelder rektorer for skoler som er kategorisert som «ikke gjennomført», er det flere rektorer som beskriver at skolen har tiltak for intensiv opplæring. Skolene kan likevel ha blitt registrert som «ikke gjennomført» på 1. og 2. trinn, dersom beskrivelsene viser at gjennomføringen ikke er i tråd med kvalitetsplanen. Dette gjelder blant annet skoler som har satt av færre timer til intensiv opplæring enn beskrevet i kvalitetsplanen, eller at opplæringen ikke blir gitt av en pedagog. Videre har enkelte rektorer for skoler som er kategorisert som «ikke gjennomført» for 3. og 4. trinn beskrevet tiltak for å tilpasse undervisningen i klassen, selv om skolene ikke har satt av ekstra ressurser for å hjelpe særskilt elever som strever med utvikling av lese- og skriveferdigheter.

3.2.2 Erfaringer med intensiv opplæring i lesing og skriving

I spørreundersøkelsen har revisjonen spurt respondentene om deres erfaringer med skolens praksis for intensiv opplæring i lesing og skriving på 1. til 4. trinn. Respondentene ble blant annet spurt i hvilken grad de var enige i følgende påstander:

Gjennomføringen av intensiv opplæring i lesing og skriving på min skole er ...

- et tilbud til alle som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i disse fagene

[30] Det er en variasjon mellom hvilke skoler som har tiltak for intensiv opplæring i tråd med kvalitetsplanen på 1. og 2. trinn, men det totale antallet er likt.

- et tilbud som gis kort tid etter avdekket behov
- kortvarig
- målrettet
- tilpasset den enkelte elevs behov.

Diagrammet under presenterer respondentenes svar.

Diagram 4 Erfaringer med intensiv opplæring i lesing og skriving på 1. – 4. trinn

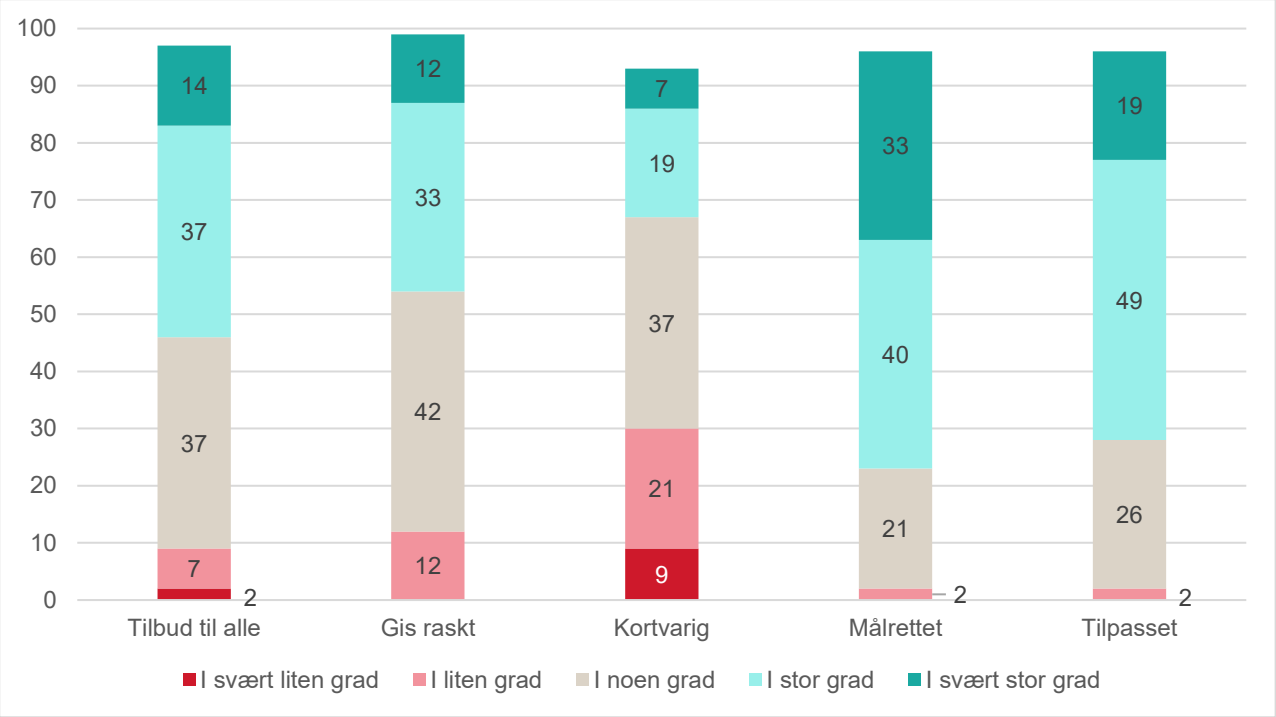

N = 43. To prosent svarte «ingen formening» på spørsmålene om intensiv opplæring i lesing og skriving er et tilbud til alle som har behov og som gis raskt. Sju prosent svarte «ingen formening» på spørsmålet om intensiv opplæring i lesing og skriving er kortvarig. Fem prosent svarte «ingen formening» på spørsmålene om intensiv opplæring i lesing og skriving er målrettet og tilpasset.

Diagrammet viser at 9 prosent av respondentene mener at den intensive opplæringen i lesing og skriving «i svært liten grad» eller «i liten grad» tilbys alle som har behov. 12 prosent svarer det samme på spørsmålet om tilbudet gis raskt og 30 prosent om opplæringen er kortvarig. Mellom 37 og 42 prosent av respondentene svarer «i noen grad» på disse spørsmålene. Videre viser diagrammet at 2 prosent svarer at den intensive opplæringen «i liten grad» er målrettet og tilpasset den enkelte elevs behov, mens mellom 21 og 26 prosent oppgir «i noen grad».

Revisjonen har deretter spurt om gjennomføringen av intensiv opplæring i lesing og skriving er like god på alle trinnene fra første til fjerde. 28 prosent av respondentene har svart «ja» på dette spørsmålet mens 72 prosent har svart «nei».

Respondentene som svarte «nei» ble deretter bedt om å beskrive hva som er forskjellen. Flere av disse beskriver at det er ulikt hvor mye ressurser som blir satt av på de ulike trinnene. Selv om det er varierende hvilke trinn som trekkes frem, peker flest respondenter på at 2. trinn blir prioritert. Flere

trekker også frem at 1. trinn blir prioritert, og at skolen setter av minst ressurser til 3. og 4. trinn. Det er også flere respondenter som beskriver at det er ulikheter mellom lærerne og pedagogene som gir den intensive opplæringen. Det kommer videre frem at det er varierende systematikk i gjennomføringen av lesekurs og andre tiltak, og at lesekurs ikke alltid gjennomføres slik det er forutsatt i kvalitetsplanen. Ifølge de skriftlige svarene til revisjonen mener flere rektorer at skolene kan styrke arbeidet ned intensiv opplæring i lesing og skriving. Flere av rektorene peker på de samme forbedringsområdene som de som kommer frem i spørreundersøkelsen i de skriftlige svarene til revisjonen.

3.3 Intensiv opplæring i regning

3.3.1 Tiltak for intensiv opplæring i regning og skolenes gjennomføring

Kvalitetsplanen for regning beskriver administrasjonens forventninger til hvilke tiltak skolene skal sette i verk for å gi elever på 1. til 4. trinn som har behov for det, intensiv opplæring i regning. Revisjonen har bedt rektorene for de kommunale barneskolene om å beskrive praksisen ved sin skole. Tabellen under viser tiltakene som er beskrevet for hvert trinn, samt hvor mange rektorer som oppgir at skolen gjennomfører tiltak i tråd med kvalitetsplanen. Kapittel 1.5.3. beskriver grunnlaget for å kategorisere skolenes tiltak som «gjennomført» eller «ikke gjennomført».

Tabell 4 Intensiv opplæring i regning på 1. – 4. trinn

Trinn	Tiltak	Rapportering fra rektorene
1. trinn[31]	**Støtteopplæring i regning på trinn 1** Det er forventet at skolen setter inn ekstra støtte for elever på 1. trinn som tidlig viser vansker med tall og tallforståelse. Våren på 1. trinn er det forventet at skolen setter av 2 – 3 timer á 60 minutter ukentlig med pedagog til dette arbeidet.	**Gjennomført: 9 skoler** **Ikke gjennomført: 11 skoler** **Ikke rapportert: 1 skole**
	Støtteopplæring i regning på trinn 1, våren Særlig oppfølging av elever som strever med tall og tallforståelse, eksempelvis ved å bruke intervensjonsprogrammet Telleferdigheter og relasjonelle ferdigheter i matematikk. Gjennomføres i perioden fra januar til juni.	**Gjennomført: 10 skoler** **Ikke gjennomført: 8 skoler** **Ikke rapportert: 3 skoler**

[31] Tiltakene presentert på trinn 1 i denne tabellen er slått sammen til følgende beskrivelse i kvalitetsplanen som ble godkjent i juni 2026 (s. 22): «Støtteopplæring: Det er forventet at skolen setter inn ekstra støtte for elever på 1. trinn som tidlig viser vansker med tall og tallforståelse. Våren (januar – juni) på 1. trinn er det forventet at skolen setter av 2 – 3 timer á 60 minutter ukentlig med pedagog til dette arbeidet. Elever som strever med tall, tallforståelse og telling skal følges opp, eksempelvis ved å bruke intervensjonsprogrammet Telleferdigheter og relasjonelle ferdigheter i matematikk

2. trinn	**Intensivt kurs i regning på trinn 2** Gjelder for elever med resultat under kritisk grense på Utdanningsdirektoratets kartleggingsprøve på trinn 1. Kurset gjennomføres på høsten[32], i et omfang av 3 timer à 60 minutter per uke i 8 uker. Kurset kan organiseres som 3 timer à 60 minutter (timene fordeles på tre ulike ukedager) eller 4 timer à 45 minutter (timene fordeles på 4 ulike ukedager). Det skal være maks fire elever på kurset.	**Gjennomført: 7 skoler** **Ikke gjennomført: 13 skoler** **Ikke rapportert: 1 skole**
3. trinn	**Intensivt kurs i regning på trinn 3** Gjelder for elever med resultat under kritisk grense på Utdanningsdirektoratets kartleggingsprøve på trinn 3. Kurset gjennomføres på våren, i et omfang av 3 timer à 60 minutter per uke i 8 uker. Kurset kan organiseres som 3 timer à 60 minutter (timene fordeles på tre ulike ukedager) eller 4 timer à 45 minutter (timene fordeles på 4 ulike ukedager). Det skal være maks fire elever på kurset.	**Gjennomført: 9 skoler** **Ikke gjennomført: 11 skoler** **Ikke rapportert: 1 skole**
4. trinn	**Støtteopplæring i regning på trinn 4** Det er forventet at skolen setter inn ekstra støtte for elever på 4. trinn som tidlig viser vansker med tall og tallforståelse.	**Gjennomført: 10 skoler** **Ikke gjennomført: 11 skoler**

Kilde: Kvalitetsplan for regning og svar fra 21 rektorer på revisjonens skriftlige spørsmål

Tabellen viser at kvalitetsplanens beskrivelser av tiltak for intensiv opplæring i regning varierer mellom trinnene. Dette gjelder blant annet antall timer det er forventet at skolene setter av til intensiv opplæring, kompetansen til den som gir opplæringen og antall elever som kan delta på hvert kurs. Det er forventet at skolene setter av to til tre timer à 60 minutter ukentlig med pedagog til ekstra støtte for elever på våren i 1. trinn. På høsten 2. trinn beskriver kvalitetsplanen intensive kurs i regning som varer 3 timer (à 60 minutter) eller 4 timer (à 45 minutter) ukentlig i 8 uker. Det skal ikke være mer enn fire elever med på hvert kurs. Kvalitetsplanen beskriver tilsvarende kurs på våren for

[32] Fra august til desember.

elever på 3. trinn. På 4. trinn er det forventet at skolene setter inn ekstra støtte for elever som har vansker med tall og tallforståelse.

Videre viser tabellen at ni rektorer oppgir at skolen setter av to til tre timer á 60 minutter ukentlig til støtteopplæring med pedagog på våren for elever på 1. trinn, mens ti rektorer oppgir at skolen følger særskilt opp elever på 1. trinn som strever med tall og tallforståelse. Videre svarer sju rektorer at skolen gjennomfører intensivt kurs i regning for elever på 2. trinn, mens ni rektorer svarer at skolen gjennomfører intensivt kurs i regning for elever på 3. trinn. 10 rektorer oppgir at skolen gir støtteopplæring i regning til elever på 4. trinn.[33] To rektorer oppgir at deres skoler gjennomfører intensiv opplæring i regning i tråd med kvalitetsplanen på alle trinnene fra 1. til 4. trinn. Videre skriver fem rektorer at skolen ikke gjennomfører noen av tiltakene for intensiv opplæring i regning. Flere av disse beskriver at skolen ikke har satt av ressurser til intensiv opplæring, og de beskriver heller ingen andre tiltak i regning.

Svarene fra rektorene varierer, blant annet når det gjelder omfang av tiltak og hvor konkrete beskrivelsene er. Flere av rektorene opplyser at den intensive opplæringen gis av en spesialpedagog eller lærer. Videre oppgir flere rektorer antall timer i uken til intensiv opplæring. Flere rektorer opplyser hvorvidt tiltakene gjennomføres, uten å spesifisere ytterligere i svarene til revisjonen.

Rektorenes beskrivelser av praksis for intensiv opplæring i regning viser, på samme måte som for lesing og skriving, variasjoner både når det gjelder hvor konkrete beskrivelsene er og omfanget av tiltakene skolene gjennomfører. Sammenlignet med beskrivelsene av praksis for intensiv opplæring i lesing og skriving, er det flere rektorer som påpeker at skolen ikke har timeplanfestet eller satt av ressurser til intensiv opplæring i regning.

3.3.2 Erfaringer med intensiv opplæring i regning

I spørreundersøkelsen har revisjonen spurt respondentene om deres erfaringer med skolens praksis for intensiv opplæring i regning på 1. til 4. trinn. Respondentene ble blant annet spurt i hvilken grad de var enige i følgende påstander:

Gjennomføringen av intensiv opplæring i lesing og skriving på min skole er ...

- et tilbud til alle som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i disse fagene
- et tilbud som gis kort tid etter avdekket behov
- kortvarig
- målrettet
- tilpasset den enkelte elevs behov.

Diagrammet under presenterer respondentenes svar.

[33] Resultatene kan delvis forklares av at flere rektorer ikke har svart på alle spørsmålene. Det er også enkelte rektorer som har oppgitt «ekstra voksenressurs» som tiltak for 1. trinn, uten å spesifisere hvilken kompetanse vedkommende har. Ettersom dette kan være ansatte som ikke er pedagoger, har ikke skolene fått uttelling for dette. Videre trekker flere rektorer frem at skolen ikke setter av ressurser til intensiv opplæring i regning på minst ett trinn.

Diagram 5 Erfaringer med intensiv opplæring i regning på 1. – 4. trinn

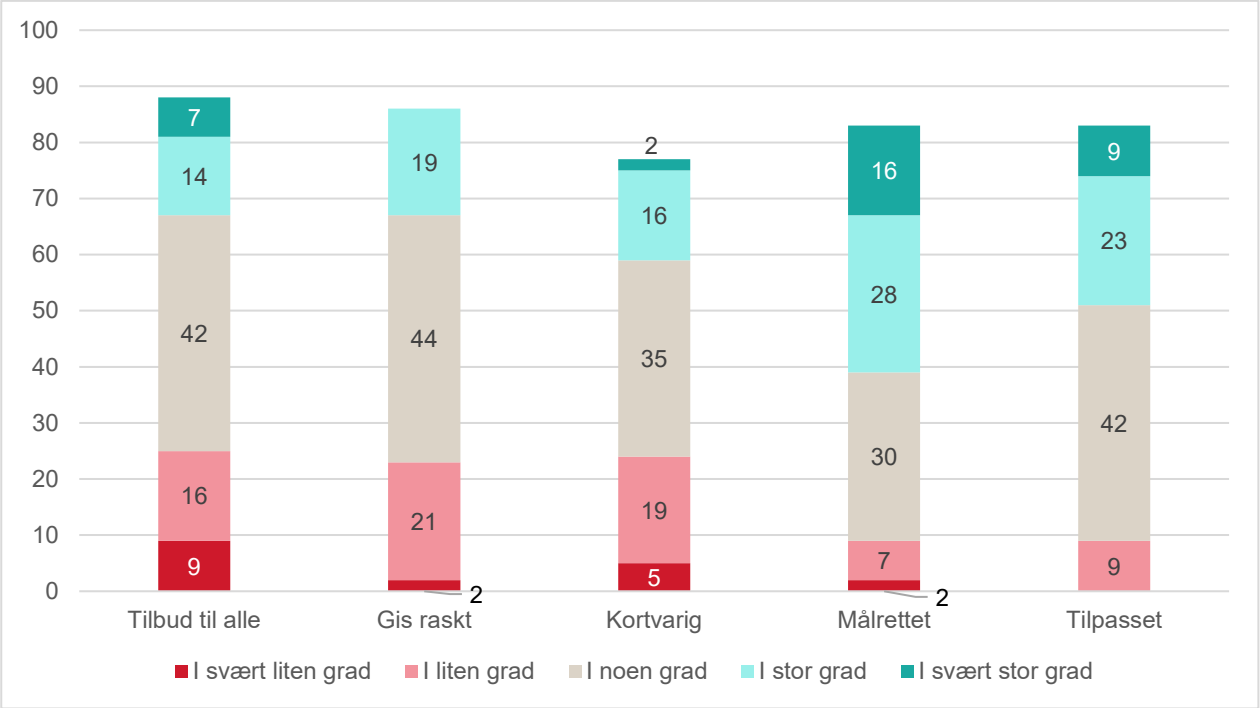

N = 43. 12 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålet om intensiv opplæring i regning er et tilbud til alle som har behov. 14 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålet om intensiv opplæring i regning gis raskt. 23 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålet om intensiv opplæring i lesing og skriving er kortvarig. 16 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålene om intensiv opplæring i lesing og skriving er målrettet og tilpasset.

Diagrammet viser at 25 prosent av respondentene mener at den intensive opplæringen i regning «i svært liten grad» eller «i liten grad» tilbys alle som har behov. 23 prosent svarer det samme om opplæringen gis raskt og 24 prosent om den er kortvarig. Videre oppgir 9 prosent av respondentene at den intensive opplæringen i regning «i svært liten grad» eller «i liten grad» er målrettet og tilpasset den enkelte elevs behov. Diagrammet viser videre at 30 prosent mener at den intensive opplæringen i regning «i noen grad» er målrettet, mens 42 prosent mener det samme om opplæringen er tilpasset elevens behov.

Revisjonen har deretter spurt om gjennomføringen av intensiv opplæring i regning er like god på alle trinnene fra første til fjerde. 35 prosent har svart «ja» på dette spørsmålet mens 65 prosent har svart «nei».

Respondentene som svarte «nei» ble deretter bedt om å beskrive hva som er forskjellen. Flere av disse beskriver at det er ulikt hvor mye ressurser som blir satt av på de ulike trinnene. Til sammenligning med intensiv opplæring i lesing og skriving er det større variasjon når det gjelder hvilke trinn som prioriteres, men flest respondenter trekker frem at første trinn blir prioritert lavest. Videre er det flere som uttrykker at skolen ikke har satt av ressurser til å gjennomføre intensive kurs i regning, at systematikken ikke er god nok og at de som gir intensiv opplæring har ulik kompetanse.

3.4 Revisjonens vurdering

Revisjonens vurdering er at kommunens innsats for å sikre et tilbud om intensiv opplæring i lesing, skriving og regning har flere mangler.

Undersøkelsen viser at kommunen har beskrevet tiltak for intensiv opplæring på 1. til 4. trinn i kvalitetsplaner som gjelder for alle skolene. Det varierer imidlertid hvor konkret tiltakene er beskrevet, og hvor omfattende de er å gjennomføre. De mest konkrete, og omfattende, tiltakene er intensive lesekurs for 2. trinn og intensive kurs i regning for 2. og 3. trinn.

Videre viser undersøkelsen at flere av skolene ikke gjennomfører tiltak for intensiv opplæring i tråd med kommunens kvalitetsplaner, verken i lesing, skriving eller regning. Når det gjelder intensiv opplæring i lesing og skriving, oppgir 6 av 21 rektorer at skolen gjennomfører tiltakene på alle trinnene fra 1. til 4., mens én rektor oppgir at skolen ikke gjennomfører noen av tiltakene som er beskrevet i kvalitetsplanen. Når det gjelder intensiv opplæring i regning, oppgir to av rektorene at skolen gjennomfører tiltakene på alle trinnene fra 1. til 4., mens fem rektorer oppgir at skolene ikke gjennomfører noen av tiltakene som er beskrevet i kvalitetsplanen.

Både i svarene fra rektorene og i spørreundersøkelsen kommer det frem at det varierer hvor mye ressurser som er satt av til intensiv oppæring i lesing, skriving og regning på hvert trinn. Flere respondenter mener at den intensive opplæringen «i liten grad» eller «i svært liten grad» tilbys elever som står i fare for å ikke å ha forventet progresjon i disse fagene. Det er også flere respondenter som mener at tilbudet «i liten grad» eller «i svært liten grad» gis kort tid etter avdekket behov, er kortvarig og målrettet samt er tilpasset elevens behov. Både respondentenes erfaringer og den mangelfulle gjennomføringen av intensiv opplæring viser etter revisjonens vurdering at kommunens praksis ikke fullt ut er i samsvar med kravene i opplæringsloven.

Mangelfull gjennomføring av intensiv opplæring i lesing, skriving og regning kan etter revisjonens vurdering få flere konsekvenser for elever som har behov for slik opplæring. Dersom elevene ikke får nødvendig hjelp tidlig, er det risiko for at de blir hengende etter faglig, og at utfordringene forsterkes over tid. Faglige vansker kan også påvirke elevenes motivasjon og opplevelse av mestring, og behovet for mer omfattende tiltak senere i skoleløpet kan øke. Ettersom lesing, skriving og regning er grunnleggende ferdigheter som inngår i alle fag, kan mangelfulle ferdigheter på disse områdene også påvirke elevenes øvrige læring. Over tid kan dette bidra til økte faglige forskjeller mellom elevene.

4 INDIVIDUELT TILRETTELAGT OPPLÆRING

4.1 Problemstilling og revisjonskriterier

Kapitlet tar for seg om kommunen sikrer at individuelt tilrettelagt opplæring blir gjennomført i samsvar med vedtak, og legger særlig vekt på skolens utarbeidelse av vedtak knyttet til individuelt tilrettelagt opplæring. Denne delen av undersøkelsen omfatter 27 kommunale grunnskoler og alle trinnene fra 1. til 10. trinn.

For problemstilling 3 utledes følgende krav og forventninger til kommunen:

Problemstilling 3	Krav og forventninger til kommunen
Sikrer kommunen at individuelt tilrettelagt opplæring gjennomføres i samsvar med vedtak?	→ Kommunen skal gi tilbud om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) i tråd med vedtak når det gjelder ○ antall timer ○ innholdet i opplæringen ○ organiseringen av opplæringen ○ kompetansen til den/de som gir tilrettelagt opplæring

4.2 Rutine for individuelt tilrettelagt opplæring

Kommunens rutine for individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) beskriver kommunens forvaltning av elevers rett til ITO etter opplæringsloven § 11-6 og skolens oppgaver før og etter at vedtak om ITO er fattet. Etter at vedtaket er fattet, skal det ifølge rutinen utarbeides en individuell opplæringsplan (IOP) innen tre uker.[34] Kommunens rutine beskriver i tillegg at det skal utarbeides en årsrapport for hvert skoleår.[35]

[34] IOP er ifølge Utdanningsdirektoratet et arbeidsverktøy for skolen, og skal bidra til å sikre at eleven får opplæring i samsvar med vedtaket om ITO. IOP-en danner også grunnlag for evaluering av elevens opplæring (8. Individuell opplæringsplan (IOP) | udir.no)

[35] En årsrapport er en årlig evaluering av elevens utbytte av den individuelt tilrettelagte opplæringen og skal inneholde en skriftlig oversikt over den individuelt tilrettelagte opplæringen eleven har fått, samt vurdere utviklingen til eleven ut fra målene som er satt i IOP-en. Skolen skal også vurdere om eleven fortsatt har behov for ITO eller kan følge det ordinære opplæringstilbudet. Denne vurderingen skal gjøres i samarbeid med foresatte og eleven selv (Utdanningsdirektoratet, u.å).

4.3 Skolenes systemer og praksis for ITO

4.3.1 Beskrivelser fra rektorene

Som en del av dokumentbestillingen har revisjonen bedt kommunen om å oversende beskrivelser av skolenes systemer for å følge med på at tilbudt opplæring er i samsvar med vedtak.[36] Kommunen har ikke oversendt slik dokumentasjon.

Revisjonen har videre bedt rektorene om å beskrive sin egen skoles systemer og praksis for å følge opp at elever får opplæring i samsvar med vedtak, herunder når det gjelder:

- antall timer
- innhold i opplæringen
- organiseringen av opplæring
- kompetansen til den som gir tilrettelagt opplæring

Tabellen under oppsummerer rektorenes svar.

Tabell 5 Skolenes praksis for å holde oversikt over gjennomføring av ITO

Tema	Hva rektorene beskriver	Antall rektorer (av 27)
Antall timer	Beskriver konkret hvordan gjennomførte og bortfalte timer registreres og følges opp[37]	7
	Beskriver hvordan timetallet planlegges eller holdes oversikt over - men opplyser ikke om hvordan de kontrollerer at timene faktisk gjennomføres (6 rektorer) - og opplyser at elevene får de timene de har vedtak om (5 rektorer)	11
	Gir ikke relevant informasjon om oppfølging av timetallet	9
Innhold i opplæringen	Beskriver at innholdet i opplæringen skal være i samsvar med IOP, vedtak eller sakkyndig vurdering, og beskriver hvordan innholdet evalueres eller følges opp underveis[38]	9
	Beskriver oppfølging av innholdet generelt	16

[36] I dokumentbestillingen har revisjonen spesifisert at dette omfatter blant annet timeplanfesting av ITO, oversikt over antall timer til ITO og praksis for å ta igjen tapte timer samt oversikt over kompetansen til den/de som gir ITO.
[37] For eksempel loggføring av ITO-timer, timeplanfesting av ITO og rapportering av frafalte timer.
[38] For eksempel gjennom at spesialpedagogisk koordinator gjennomfører faste møter og at det gjøres jevnlig evaluering av innhold.

	- men opplyser ikke hvordan opplæringen følges opp i samsvar med IOP eller vedtak (8 rektorer) - og opplyser at innholdet i opplæringen er i samsvar med vedtak (8 rektorer)	
	Gir ikke relevant informasjon om oppfølging av innholdet	2
Organiseringen	Beskriver hvordan det følges opp at organiseringen er i samsvar med vedtaket, og/eller hvordan organiseringen evalueres og justeres underveis[39]	7
	Beskriver hvordan opplæringen organiseres - men opplyser ikke hvordan det følges opp at organiseringen er i samsvar med vedtaket (9 rektorer) - og opplyser om at organiseringen er i samsvar med vedtaket (7 rektorer)	16
	Gir ikke relevant informasjon om oppfølging av organiseringen	4
Kompetanse	Beskriver konkret hvilken kompetanse de som gjennomfører ITO har, og/eller hvordan skolen følger opp at opplæringen gis av personell med riktig kompetanse[40]	7
	Beskriver at kompetansen skal være i samsvar med vedtaket eller gjeldende kompetansekrav, men ikke hvordan dette følges opp	10
	Gir ikke relevant informasjon om kompetansen til den som gjennomfører ITO	10

Fire av rektorene svarer utfyllende på hvordan de følger opp at eleven får ITO i samsvar med vedtak både når det gjelder timer, innhold, organisering og kompetanse. Det er ingen rektorer som svarer at de ikke følger opp at eleven får ITO i samsvar med vedtak, men det er flere som ikke gir relevant informasjon om verken timer, innhold, organisering eller kompetanse. Videre skriver tre av rektorene at det er krevende å følge opp vedtakene på en god måte ved fravær, blant annet på grunn av utfordringer med å sette inn vikarer med riktig kompetanse.

[39] For eksempel gjennom at spesialpedagogisk koordinator setter sammen ITO-grupper i samråd med miljøterapeut og inspektør.
[40] For eksempel ved at skolens ITO-koordinator sørger for at kvalifiserte lærere underviser eleven.

4.3.2 Gjennomgang av elevmapper

Revisjonen har gjennomgått 43 elevmapper til elever med vedtak om ITO for å undersøke om det er dokumentert at den individuelt tilrettelagte opplæringen er i samsvar med vedtak. I gjennomgangen har revisjonen undersøkt om elevmappene inneholder vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO), individuell opplæringsplan (IOP) og ferdigstilt årsrapport for skoleåret 2025/2026.

Tabell 6 Vedtak om ITO, individuell opplæringsplan og årsrapporter i utvalgte elevmapper

Dokumentasjon i elevmapper	Antall (av 43)
Elevmapper med vedtak om ITO	40
Elevmapper med IOP	34[41]
IOP som kunne vurderes opp mot treukersfristen - IOP utarbeidet innen tre uker (13 elevmapper) - IOP ikke utarbeidet innen tre uker[42] (19 elevmapper)	32
Ferdigstilt årsrapport	40

Tabellen viser at ikke alle elevmappene inneholder vedtak om ITO, IOP og ferdigstilt årsrapport. Når det gjelder elevmapper som inneholdt IOP, var det flere av disse som ble utarbeidet mer enn tre uker etter at vedtak om ITO var fattet eller manglet informasjon som gjorde det mulig å undersøke om treukersfristen er overholdt. Når det gjelder elevmapper som inneholdt ferdigstilt årsrapport, viser gjennomgangen at disse årsrapportene følger den samme malen. Årsrapportene oppgir følgende informasjon fra vedtaket:

- hvor mange årstimer med individuelt tilrettelagt opplæring eleven har vedtak om
- fagområder
- hvordan organiseringen skal foregå
- hvem som gjennomfører opplæringen
- hvem som har ansvar for gjennomføringen av tiltakene

Årsapportene beskriver i tillegg læringsmål og tiltak innenfor de enkelte fagene eller områdene, som bygger på beskrivelsene i IOP. Videre inneholder årsapportene en vurdering av om læringsmålene er nådd eller ikke. Med unntak av vurderingene av elevens måloppnåelse, viser revisjonens gjennomgang at årsrapportene ikke gir informasjon om eleven faktisk har fått individuelt tilrettelagt opplæring i samsvar med vedtak.[43]

[41] To av mappene som inneholdt en IOP manglet vedtak om ITO.
[42] Åtte av disse IOP-ene viser til en annen vedtaksdato enn datoen i enkeltvedtaket
[43] Det innebærer at årsrapportene ikke inneholder informasjon om undervisningen som faktisk er gjennomført, verken når det gjelder antall timer, hvem som har gjennomført undervisningen og hvordan undervisningen er organisert.

I sin uttalelse skriver kommunedirektøren at to elever hadde fått igangsatt opplæring uten at vedtak var fattet. I den tredje saken var vedtaket fattet, men lagret feil og ikke sendt til foresatte. Ifølge kommunedirektøren er disse forholdene nå fulgt opp. Kommunedirektøren legger til at skolene er bedt om å gjennomgå egne rutiner og sørge for at manglende individuelle opplæringsplaner (IOP) og årsrapporter legges inn i elevmappene.

4.3.3 Erfaringer med individuelt tilrettelagt opplæring

Revisjonen har i spørreundersøkelsen stilt spørsmål til avdelingsledere, lese- og skriveveiledere og andre ressurspersoner i skolen om alle elever som har vedtak på individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) i praksis får et opplæringstilbud som er i samsvar med vedtak.

Respondentene ble blant annet stilt følgende spørsmål:

Får alle elever på min skole som har vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) i praksis et opplæringstilbud som er i samsvar med vedtaket når det gjelder …

- antall timer
- innholdet i opplæringen
- organiseringen av opplæringen
- kompetansen til den som gir den tilrettelagte opplæringen

Diagrammet under presenterer respondentenes svar.

Diagram 6 Erfaringer med individuelt tilrettelagt opplæring i praksis

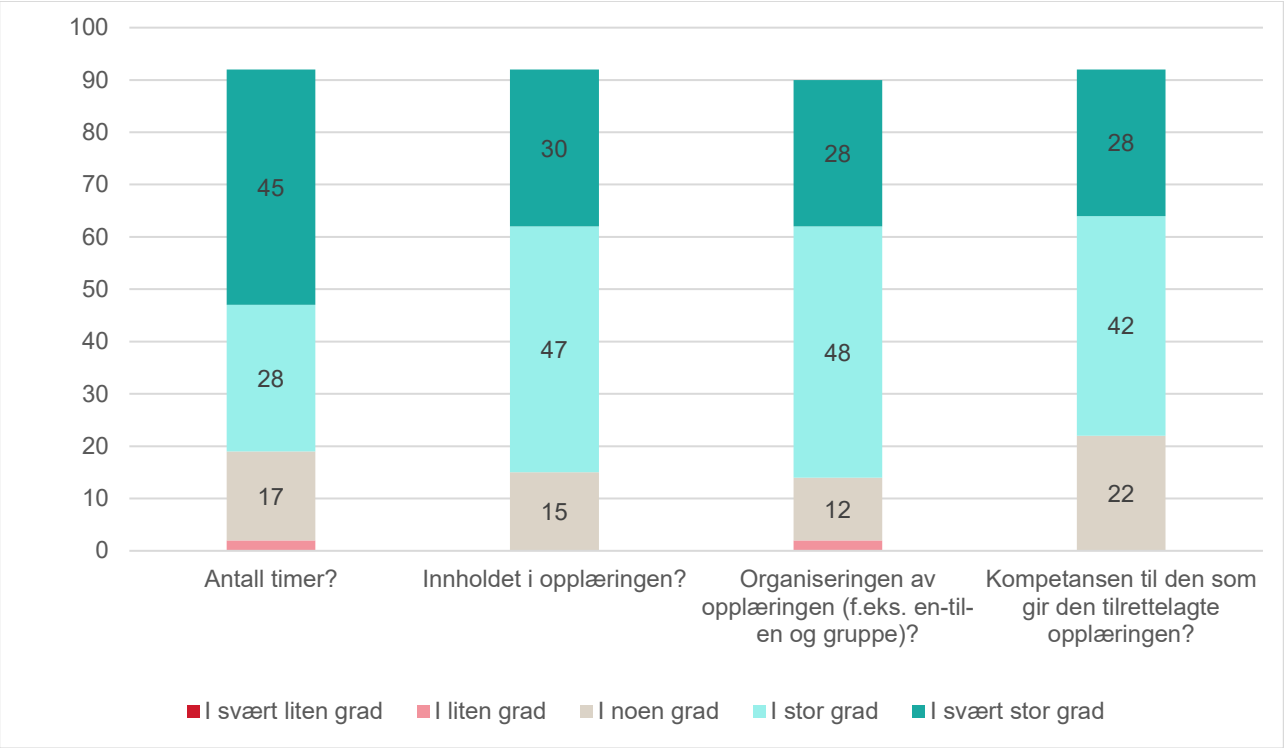

N = 60. 8 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålet om antall timer. 8 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålet om innholdet i opplæringen. 10 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålet om organiseringen av

opplæringen. 8 prosent svarte «ingen formening» på spørsmålet om kompetansen til den som gir opplæringen. 2 prosent svarte «i liten grad» på spørsmålet om antall timer. 2 prosent svarte «i liten grad» på spørsmålet om organiseringen av opplæringen. Ingen svarte «i svært liten grad» på noen av spørsmålene.

Flertallet av respondentene mener at opplæringstilbudet i stor eller svært stor grad er i samsvar med vedtaket på alle de undersøkte områdene. Andelen som svarer «i stor grad» eller «i svært stor grad» er 73 prosent for antall timer, 77 prosent for innholdet i opplæringen, 76 prosent for organiseringen av opplæringen og 70 prosent for kompetansen til den som gir den tilrettelagte opplæringen. Mellom 12 og 22 prosent svarer at opplæringstilbudet er i samsvar med vedtaket «i noen grad», mens 2 prosent svarer «i liten grad» når det gjelder antall timer og organiseringen av opplæringen. Ingen av respondentene svarer «i svært liten grad» på noen av spørsmålene.

Flere respondenter har videre kommentert at skolene jobber aktivt med ITO, men at det er flere utfordringer. Flere oppgir at ITO-timer prioriteres, men at det er vanskelig å dekke alle timene ved lengre sykefravær. Videre trekker flere frem at ITO er godt organisert, men at elevgruppene kan bli store og sammensatte. Det pekes også på at tilpasset opplæring i kurs og ITO i mindre grad videreføres inn i ordinær undervisning, slik at tilpasningen ikke blir godt nok ivaretatt når eleven er tilbake i klasserommet. Noen etterlyser mer systematikk og en likere praksis knyttet til både tilpasset opplæring og ITO, fordi kvaliteten i dag oppleves som avhengig av den enkelte lærers kapasitet og kompetanse.

4.4 Revisjonens vurdering

Revisjonens vurdering er at kommunens rutiner og dokumenterte praksis for å holde oversikt over og følge opp gjennomført individuelt tilrettelagt opplæring er svært mangelfull. Revisjonen har ikke mottatt beskrivelser av systemer og praksis for å holde oversikt og sikre at ITO er i samsvar med vedtak, verken fra administrasjonen eller flere av rektorene. De utvalgte elevmappene inneholder heller ikke informasjon som viser at disse elevene har fått den opplæringen de har rett på, særlig når det gjelder antall timer, organisering og kompetansen til den/de som gir tilrettelagt opplæring. Revisjonen legger vekt på at flere av mappene mangler vedtak om ITO, IOP og årsrapport, som alle er sentrale på dette området. Revisjonens gjennomgang av 43 elevmapper viser at 40 av disse inneholdt en ferdigstilt årsrapport. Disse årsrapportene inneholdt informasjon fra vedtaket om ITO og IOP, samt en vurdering av hvorvidt læringsmålene er oppnådd. Årsrapportene inneholdt ikke informasjon om undervisning er gitt i henhold til vedtak utover dette.

I sin uttalelse skriver kommunedirektøren at to elever hadde fått igangsatt opplæring uten at vedtak var fattet. I den tredje saken var vedtaket fattet, men lagret feil og ikke sendt til foresatte. Ifølge kommunedirektøren er disse forholdene nå fulgt opp. Kommunedirektøren legger til at skolene er bedt om å gjennomgå egne rutiner og sørge for at manglende individuelle opplæringsplaner (IOP) og årsrapporter legges inn i elevmappene.

På grunn av mangelfull dokumentasjon har revisjonen heller ikke grunnlag for å vurdere om ITO faktisk gjennomføres i samsvar med vedtak. Dataene i undersøkelsen peker i ulike retninger. Flere av respondentene i spørreundersøkelsen uttrykker at elevene i svært stor grad eller i stor grad får et opplæringstilbud som er i samsvar med vedtaket. Samtidig kommer det frem både i spørreundersøkelsen og i svarene fra rektorene at det er utfordrende å følge opp vedtakene.

5 KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

Revisjonens konklusjon er at kommunen har flere planer og verktøy som legger til rette for at lærerne kan følge med på elevenes faglige utvikling og setter inn tiltak ved behov. Samtidig kommer det frem at skolenes praksis kan styrkes. Undersøkelsen viser blant annet at ingen av skolene har utarbeidet rutiner for å motta og følge opp informasjon fra barnehagene om barnas språkutvikling, slik det er lagt opp til i kommunens kvalitetsplan for språk, lesing og skriving. Skolene kan i tillegg styrke arbeidet med å analysere resultatene etter gjennomførte kartlegginger som har blitt gjennomført.

Det er også mangler ved gjennomføringen av enkelte tiltak for tilpasset opplæring. Flere av skolene gjennomfører ikke tiltaket «rett bok til rett barn» for elever på 3. og 4. trinn i tråd med kvalitetsplanen for språk, lesing og skriving. Kvalitetsplanen for regning beskriver ingen tilsvarende tiltak for tilpasset opplæring som omfatter alle elever.

Særlig kommunens innsats for elever med stort læringspotensial kan styrkes. Dette gjelder både verktøy og praksis for å identifisere disse elevene, og tilpasning av opplæringen til elevenes forutsetninger og behov.

Videre konkluderer revisjonen at kommunen ikke sikrer at alle elever på 1. til 4. trinn, som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, får intensiv opplæring i samsvar med opplæringsloven. Kommunens kvalitetsplaner beskriver flere tiltak for intensiv opplæring, men det er betydelige variasjoner hvordan disse er fulgt opp. Undersøkelsen viser at kommunen retter en større innsats mot lesing og skriving enn mot regning. Videre kommer det frem at ikke alle elever som står i fare for ikke å ha forventet progresjon i noen av disse fagene, får intensiv opplæring kort tid etter at behovet er avdekket. Det kommer i tillegg frem at opplæringen ikke alltid er målrettet, kortvarig eller tilpasset den enkelte elevens behov.

Når det gjelder individuelt tilrettelagt opplæring (ITO), er revisjonens konklusjon at kommunens systemer og dokumenterte praksis for å sikre at opplæringen gjennomføres i samsvar med vedtak har flere mangler. Kommunen har ikke oversendt dokumentasjon som beskriver hvordan skolene holder oversikt over at opplæringen faktisk gjennomføres i tråd med vedtaket. Flere av rektorene beskriver heller ikke skolens praksis for dette. Ifølge kommunens rutine for ITO skal skolene utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) som inneholder læringsmål for den enkelte elev og en årsrapport. Revisjonens gjennomgang av 43 elevmapper viser at flere av disse ikke inneholder vedtak om ITO, IOP og ferdigstilt årsrapport. Elevmappene inneholder heller ikke annen informasjon som viser at disse elevene har fått den opplæringen de har rett på i løpet av skoleåret 2025/2026.

I sin uttalelse skriver kommunedirektøren at to elever hadde fått igangsatt opplæring uten at vedtak var fattet. I den tredje saken var vedtaket fattet, men lagret feil og ikke sendt til foresatte. Ifølge kommunedirektøren er disse forholdene nå fulgt opp. Kommunedirektøren legger til at skolene er bedt om å gjennomgå egne rutiner og sørge for at manglende individuelle opplæringsplaner (IOP) og årsrapporter legges inn i elevmappene.

På grunn av mangelfull dokumentasjon har ikke revisjonen grunnlag for å vurdere om ITO faktisk gjennomføres i samsvar med vedtak. Dataene i undersøkelsen peker i ulike retninger. Flere av

respondentene i spørreundersøkelsen uttrykker at elevene i svært stor grad eller i stor grad får et opplæringstilbud som er i samsvar med vedtak. Samtidig kommer det frem både i spørreundersøkelsen og i svarene fra rektorene at det er utfordrende å følge opp vedtakene i praksis.

Basert på det som kommer frem i undersøkelsen anbefaler revisjonen at kommunedirektør:

1. sørger for at alle skolene utarbeider rutiner for å ta imot og følge opp informasjon fra barnehagene om barnas språkutvikling
2. vurderer behov for ytterligere verktøy for å identifisere elever med stort læringspotensial samt tiltak for å tilpasse undervisningen til disse elevenes forutsetninger og behov
3. vurderer behovet for å styrke praksis for tilpasset opplæring i lesing, skriving og regning
4. sikrer at alle elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, får rask intensiv opplæring
5. sikrer at det dokumenteres at alle elever som har rett til individuelt tilrettelagt opplæring får opplæring i samsvar med vedtak

LITTERATUR- OG KILDELISTE

Utdanningsdirektoratet (u.å.). *Veileder om tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging. 9. Årlig evaluering av utbyttet av den individuelt tilrettelagte opplæringen.* Hentet 31. august 2026

Sentrale dokumenter for Lillestrøm kommune

Kvalitetsplan for språk, lesing og skriving

Kvalitetsplan for regning

Kvalitetsplan for barn og elever med stort læringspotensial

Rutine for individuelt tilrettelagt opplæring (ITO)

VEDLEGG 1 KOMMUNEDIREKTØRS UTTALELSE

Lillestrøm kommune

Pedagogisk psykologisk avdeling

ROMERIKE REVISJON IKS

Ringvegen 4

2050 JESSHEIM

Dato:	22.09.2026
Vår ref:	26/05146-37
Deres ref:	
Saksbeh.:	Kjersti Elisabeth Heitun Jørgensen
Telefon:	

Kommunedirektørens svar på foreleggelse av forvaltningsrevisjonsrapport

Vi viser til e-post av 15. september 2026 fra Romerike revisjon, hvor rapporten fra forvaltningsrevisjonen av tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring ble oversendt kommunedirektøren for uttalelse.

Kommunedirektøren mener at revisjonen har laget en grundig rapport som gir et nyansert bilde av både styrker i dagens praksis og områder hvor kommunen har et forbedringspotensial. Rapporten gir etter kommunedirektørens vurdering et godt grunnlag for videre arbeid med å styrke kvaliteten og sikre elevenes rettigheter.

Når det gjelder rapportens konkrete funn, vurderinger og anbefalinger, har kommunedirektøren følgende kommentarer:

1. Sørger for at alle skolene utarbeider rutiner for å ta imot og følge opp informasjon fra barnehagene om barnas språkutvikling

Revisjonen sin undersøkelse viser at ingen av skolene har utarbeidet rutiner for å motta og følge opp informasjon fra barnehagene om barnas språkutvikling, slik det er lagt opp til i kommunens kvalitetsplan for språk, lesing og skriving.

Kommunedirektøren ser at selv om oppfølging av elevenes språkferdigheter inngår i det pedagogiske arbeidet på skolene, har denne oppfølgingen i overgangen mellom barnehage og skole i praksis ikke vært tilstrekkelig formalisert gjennom skriftliggjorte rutiner.

Kommunen har derfor løftet arbeidet med kvalitetsplanen språk-, lesing og skriving i relevante nettverk både i barnehage og skole, herunder styrer- og rektornettverk, språk- og leseveiledernettverk samt

nettverk for ITO- koordinatorer. Temaet er også tatt opp i drifts- og forvaltningsmøter for barnehager og skoler, med sikte på å tydeliggjøre forventninger, ansvar og rutiner knyttet til kartlegging og oppfølging av barns språkutvikling i overgangen fra barnehage til skole.

Skolene er bedt om å konkretisere hvordan den kommunale kvalitetsplanen for språk, lesing og skriving følges opp lokalt, herunder hvordan TRAS-skjemaer (tidlig registering av språkutvikling) og annen informasjon om elevenes språkferdigheter brukes i det videre arbeidet. Dette skal innarbeides i skolenes egne lese- og skriveplaner, slik at innholdet og intensjonene i den kommunale kvalitetsplanen i større grad omsettes til en systematisk, felles og etterprøvbar praksis

Videre vil kommunen vurdere om kvalitetsplan barnehage og skole – overganger i det helhetlige utdanningsløpet, bør tydeliggjøre hvilke opplysninger om barns språkferdigheter som skal overføres fra barnehage til skole, og om overgangsrutinen bør suppleres med en presisering om at skolens ledelse skal gjøre seg kjent med overført informasjon fra barnehagen og sikre at relevant informasjon følges opp gjennom videre tilrettelegging og oppfølging av eleven.

2. Vurderer behov for ytterligere verktøy for å identifisere elever med stort læringspotensial samt tiltak for å tilpasse undervisningen til disse elevenes forutsetninger og behov

Særlig kommunens innsats for elever med stort læringspotensial kan styrkes. Dette gjelder både verktøy og praksis for å identifisere disse elevene, og tilpasning av opplæringen til elevenes forutsetninger og behov.

Kommunedirektøren er enig i at arbeidet med å identifisere elever med stort læringspotensial må videreutvikles kontinuerlig. Kommunen har allerede en omfattende kvalitetsplan som beskriver både kjennetegn og tilrettelegging for denne elevgruppen. Planen gir etter kommunedirektørens vurdering et godt grunnlag for arbeidet i barnehager og skoler.

Samtidig ser kommunedirektøren at det finnes nyere faglige ressurser og kartleggingsstøtte som kan bidra til ytterligere å styrke praksisen lokalt. Kommunen vil derfor vurdere om enkelte av de anbefalte kartleggingsskjemaene og støtteressursene på området bør innarbeides i den eksisterende planen.

Kommunedirektøren mener imidlertid at den sentrale utfordringen ikke er mangel på planverk, men å sikre god implementering og systematisk bruk av de verktøyene og den kunnskapen som allerede foreligger.

3. Vurdere ytterligere tiltak for tilpasset opplæring i lesing, skriving og regning på alle trinn

Det er også mangler ved gjennomføringen av enkelte tiltak for tilpasset opplæring. Flere av skolene gjennomfører ikke tiltaket «rett bok til rett barn» for elever på 3. og 4. trinn i tråd med kvalitetsplanen for språk, lesing og skriving. Kvalitetsplanen for regning beskriver ingen tilsvarende tiltak for tilpasset opplæring som omfatter alle elever.

Kommunen har gjennom kvalitetsplanene for språk-, lesing og skriving og regning etablert rutiner for kartlegging, oppfølging og tilrettelegging av opplæringen. Planene er bygget opp litt ulikt. Mens kvalitetsplanen for språk- lesing og skriving beskriver enkelte konkrete og trinnspesifikke forslag til tiltak, bygger kvalitetsplanen for regning i større grad på kartlegging og analyse av elevens ferdigheter, strategiopplæring og pedagogiske tilpasninger ut fra den enkelte elevs behov. Tilpasset opplæring i regning kommer derfor ikke nødvendigvis til uttrykk gjennom ett bestemt tiltak som gjelder alle elever, slik som tiltaket «rett bok til rett barn».

Kommunedirektøren vil understreke at tilpasset opplæring etter opplæringsloven er et grunnleggende prinsipp i skolen, og at vurderingen av hvilke pedagogiske tiltak som er nødvendige for den enkelte elev i stor grad bygger på lærerens profesjonsfaglige skjønn. Undervisningen må kontinuerlig tilpasses elevgruppen og den enkelte elevs behov, forutsetninger og utvikling. Dette er vurderinger som må gjøres fortløpende i den konkrete opplæringssituasjonen. Det er derfor verken mulig eller hensiktsmessig å rutinefeste og beskrive uttømmende alle tiltak som kan eller skal inngå i arbeidet med tilpasset opplæring.

Kommunens internkontroll må sikre at skolene har systemer, kompetanse og rammer som understøtter arbeidet med tilpasset opplæring, og at rektor følger opp at regelverket etterleves. Samtidig må det være

rom for at lærere utøver sitt profesjonsfaglige skjønn innenfor de rammene lov og forskrift setter. Kommunedirektøren vurderer derfor at det ikke er et realistisk eller faglig korrekt krav å etablere detaljerte rutiner som i for stor grad beskriver alle potensielle tiltak som kan inngå i lærerens arbeid med tilpasset opplæring.

4. Sikrer at alle elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, får raskt intensiv opplæring

Revisjonen konkluderer med at kommunen ikke sikrer at alle elever på 1. til 4. trinn, som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, får intensiv opplæring i samsvar med opplæringsloven. Kommunens kvalitetsplaner beskriver flere tiltak for intensiv opplæring, men det er betydelige variasjoner hvordan disse er fulgt opp. Undersøkelsen viser at kommunen retter en større innsats mot lesing og skriving enn mot regning. Videre kommer det frem at ikke alle elever som står i fare for ikke å ha forventet progresjon i noen av disse fagene, får intensiv opplæring kort tid etter at behovet er avdekket. Det kommer i tillegg frem at opplæringen ikke alltid er målrettet, kortvarig eller tilpasset den enkelte elevens behov.

Kommunedirektøren tar revisjonens funn til etterretning og er enig i at alle elever som står i fare for ikke å ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, skal følges opp i tråd med opplæringsloven. Revisjonens undersøkelse viser at kommunen har etablert kvalitetsplaner med forventninger knyttet til intensiv opplæring, men også at praksisen varierer mellom skolene.

Kommunedirektøren vil understreke at intensiv opplæring ikke er et standardisert tiltak som gjennomføres likt for alle elever. Opplæringsloven forutsetter at skolen foretar konkrete pedagogiske og profesjonsfaglige vurderinger av elevens behov, og både innhold, omfang, organisering og varighet må tilpasses den enkelte elevs utfordringsbilde. Det vil derfor kunne være variasjoner mellom skoler og elever uten at dette i seg selv innebærer at lovkrav ikke er oppfylt.

Kommunedirektøren har merket seg revisjonens vurdering av at innsatsen i større grad har vært rettet mot lesing og skriving enn mot regning. Dette har sammenheng med at kommunen har valgt språk i barnehagen og lesing i skolen som særskilte satsingsområder. Forskning og erfaring fra skolen viser at utvikling av matematisk kompetanse i stor grad er avhengig av elevens språkforståelse og begrepsutvikling. For å forstå matematiske problemstillinger, instrukser, fagbegreper og oppgaver må eleven kunne tolke og bruke språk på en hensiktsmessig måte. Tiltak som styrker elevenes leseforståelse, ordforråd og begrepsforståelse, er derfor også viktige tiltak for å fremme progresjon i regning.

På denne bakgrunn vil kommunedirektøren følge opp revisjonens funn gjennom å tydeliggjøre forventninger til skolene, styrke ledelsesoppfølgingen og videreutvikle kommunens internkontroll på området.

5. Sikrer at alle elever som har rett til individuelt tilrettelagt opplæring får opplæring i samsvar med vedtak, og sørge for at dette dokumenteres

På grunn av mangelfull dokumentasjon har ikke revisjonen grunnlag for å vurdere om ITO faktisk gjennomføres i samsvar med vedtak. Dataene i undersøkelsen peker i ulike retninger. Flere av respondentene i spørreundersøkelsen uttrykker at elevene i svært stor grad eller i stor grad får et opplæringstilbud som er i samsvar med vedtak. Samtidig kommer det frem både i spørreundersøkelsen og i svarene fra rektorene at det er utfordrende å følge opp vedtakene i praksis.

Kommunedirektøren er enig i at det må foreligge systemer, dokumentasjon og en dokumentert praksis som sikrer at individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) gjennomføres i samsvar med vedtak. God dokumentasjon er viktig både for elevens rettssikkerhet, for skolens egen oppfølging og for kommunens internkontroll.

Revisjonen viser til at den på grunn av mangelfull dokumentasjon ikke har hatt grunnlag for å vurdere om ITO faktisk gjennomføres i samsvar med vedtakene. Kommunedirektøren tar denne vurderingen til etterretning. Samtidig viser revisjonens egne funn et sammensatt bilde. Flere respondenter i spørreundersøkelsen oppgir at elevene i stor eller svært stor grad mottar et opplæringstilbud i samsvar

med vedtakene, og revisjonen har ikke påvist systematiske avvik mellom vedtak og faktisk gjennomføring av opplæringen.

Revisjonen avdekket at det manglet vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring i tre av 43 gjennomgåtte saker ved to skoler. Dette er nå fulgt opp, og de manglende vedtakene er fattet og oversendt foresatte. I to av sakene hadde skolene allerede iverksatt individuelt tilrettelagt opplæring i tråd med den sakkyndige vurderingen, men uten at vedtak var fattet. I den tredje saken var vedtaket fattet, men lagret feil og derfor ikke sendt ut til foresatte. Også i denne saken mottok eleven individuelt tilrettelagt opplæring i samsvar med den sakkyndige vurderingen. Slik sett peker revisjonens funn i større grad peker på utfordringer knyttet til dokumentasjon, etterprøvbarhet og forvaltningspraksis enn på manglende gjennomføring av opplæringen.

Som en del av oppfølgingen av revisjonens funn har kommunedirektøren bedt alle skoler gjennomgå egne rutiner og sørge for at manglende individuelle opplæringsplaner (IOP) og årsrapporter legges inn i elevmappene. Dette skal bidra til å sikre fullstendig dokumentasjon, styrke etterprøvbarheten og gi et mer korrekt grunnlag for oppfølging av elevenes opplæringstilbud.

Som oppfølging av revisjonens funn vil kommunen også etablere supplerende kontrolltiltak i form av kontrollspørsmål knyttet til forvaltningen av ITO, rapportering på antall vedtak og årlige stikkprøvekontroller av elevsaker som omfatter ITO med utgangspunkt i en årlig ROS-vurdering.

De nye kontrolltiltakene vil bli innarbeidet i kommunens rutiner for individuelt tilrettelagt opplæring og inngå som en del av det videre arbeidet med å styrke internkontrollen på området.

Med hilsen

Bjørn Gudbjørgsrud

Kommunedirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Kopi til: Dokumentasjonssenteret

VEDLEGG 2 REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriterier og kilder

- Kommuneloven
- Opplæringslova
- Utdanningsdirektoratets veileder for tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging
- Utdanningsdirektoratets veileder for internkontroll i barnehage- og opplæringssektoren

Kravet til internkontroll

Kommuneloven § 25-1 fastslår at kommunen skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet en egen veileder for internkontroll i barnehage- og skolesektoren. Formålet er å bidra til at kommuner og private barnehager og skoler oppfyller kravene i regelverket, slik at barn, unge og voksne får oppfylt sine rettigheter. Kravene omfatter blant annet at virksomheten skal ha nødvendige rutiner og prosedyrer på plass.

Tilpasset opplæring

Opplæringsloven § 11-1 beskriver elevenes rett til tilpasset opplæring slik:

> Kommunen og fylkeskommunen skal sørgje for at opplæringa er tilpassa, det vil seie at elevane får eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa uavhengig av føresetnader, og at alle skal få utnytta og utvikla evnene sine. Lærebedrifta skal sørgje for tilpassa opplæring for dei som har læretid i bedrift.

Videre står følgende i opplæringsloven § 11-2:

> Kommunen og fylkeskommunen skal sørgje for at lærarane følgjer med på utviklinga til elevane og melder frå til rektor dersom det er tvil om at ein elev har tilfredsstillande utbytte av opplæringa. Om det må til, skal skolen setje i verk eigna tiltak, jf. §§ 11-1 og 11-3.
>
> Skolen skal vurdere om tiltaka er nok til å gi eleven eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa, eller om eleven kan trenge individuell tilrettelegging etter reglane i §§ 11-4, 11-5 og 11-6.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet flere anbefalinger og en veileder for tilpasset opplæring individuelt tilrettelagt opplæring. På sine hjemmesider understreker Utdanningsdirektoratet betydningen av å gjøre gode vurderinger av eleven. Dette innebærer å stille tydelige forventninger der eleven deltar og blir hørt underveis i læringsarbeidet. Lærerne har flere verktøy for å følge med på elevenes faglige utvikling, herunder kartleggingsprøver og/eller ulike former for underveisvurderinger. Ved tvil om en elev har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal læreren melde fra til rektor. I tillegg anbefaler Utdanningsdirektoratet at lærerne søker støtte i det profesjonelle læringsfellesskapet og hos pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).

Tilpasset opplæring er også viktig for elever med stort læringspotensial. Dette er elever som lærer raskere og kan tilegne seg mer kompleks kunnskap sammenliknet med jevnaldrende, innenfor ett eller flere områder. Begrepet omfatter både elever som allerede presterer på et høyt nivå, og de som har mulighet for å kunne gjøre det.

Utdanningsdirektoratets veileder for tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging peker på at opplæringen i størst mulig grad skal ivaretas gjennom variasjon og tilpasninger til mangfoldet i elevgruppen innenfor fellesskapet. Videre fremhever Utdanningsdirektoratet at skolen løpende skal vurdere hvilke tiltak som er egnet, og at elevens behov og hensynet til barnets beste som skal være avgjørende for valg av tiltak.

Skolen kan sette inn ulike tiltak, både organisatoriske og pedagogiske. Utdanningsdirektoratet beskriver organisatorisk differensiering som tiltak skolen kan gjøre for å strukturere, lede og organisere opplæringen slik at den tilpasses alle elever. Dette knyttes til et inkluderende læringsmiljø. Skolen må legge til rette for fleksible løsninger slik at elevene møter økende vanskelighetsgrad i arbeidet med fagene, enten de arbeider alene eller sammen med andre. Eksempler kan være tilpasninger i timeplanen, bruk av lærerressurser på ulike måter, inndeling i grupper eller bruk av spesialrom.

Pedagogisk differensiering innebærer ifølge Utdanningsdirektoratet å tilpasse nivå, tempo og tilnærming i undervisningen til elevenes evner og forutsetninger. Læreren bør derfor ta utgangspunkt i elevenes forkunnskaper og motivasjon når undervisningen planlegges. Læreplanen åpner for varierte måter å lære på, blant annet gjennom å utforske, analysere og sammenligne. Utdanningsdirektoratet trekker frem oppgaver med lav inngangsterskel og stor takhøyde (LIST-oppgaver) som et eksempel på pedagogisk differensiering. Slike oppgaver gir alle elever mulighet til å løse oppgaven og oppleve mestring, samtidig som de gir rom for mer avanserte problemløsninger og ulike løsningsstrategier. Utdanningsdirektoratet mener at denne typen oppgaver fremmer en positiv klasseromskultur.

Følgende revisjonskriterier legges til grunn for problemstilling 1:

Problemstilling 1	Krav og forventninger til kommunen
Hvordan sikrer kommunen at lærerne følger med på elevenes faglige utvikling og setter inn tiltak ved behov?	→ Kommunen skal sikre at lærerne: ○ følger med på elevenes faglige utvikling ○ setter inn tiltak ved behov ○ vurderer iverksatte tiltak

Intensiv opplæring

Opplæringsloven § 11-3 fastslår følgende:

> På 1. til 4. trinn skal kommunen sørgje for at elevar som står i fare for ikkje å ha forventa progresjon i lesing, skriving eller rekning, raskt får eigna intensiv opplæring. Dersom det er best for eleven, kan den intensive opplæringa i ein kort periode givast som eineundervisning.

Utdanningsdirektoratet presiserer i veileder for tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring at intensiv opplæring er en del av den tilpassede opplæringen. Intensiv opplæring er en kortvarig og målrettet innsats rettet mot elevene i målgruppen, og skal sette elevene i stand til å følge alminnelig faglig progresjon. Den intensive opplæringen kan gjennomføres både i grupper og enkeltvis, avhengig av hva som anses som mest egnet. Utdanningsdirektoratet understreker at eleven skal bli hørt, og at hensyn til elevens beste og inkludering er grunnleggende prinsipper i skolen.

Følgende revisjonskriterier legges til grunn for problemstilling 2:

Problemstilling 2	Krav og forventninger til kommunen
Hvordan sikrer kommunen at elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i lesing, skriving eller regning, får rask intensiv opplæring?	→ Kommunen skal sikre et tilbud om intensiv opplæring i lesing, regning og skriving som: ○ tilbys elever som står i fare for å ikke ha forventet progresjon i disse fagene ○ gis kort tid etter avdekket behov ○ er kortvarig og målrettet ○ tilpasset den enkelte elevs behov

Individuelt tilrettelagt opplæring

I opplæringsloven § 11-6 står følgende:

> Elevar har rett til individuelt tilrettelagd opplæring dersom dei treng det for å få tilfredsstillande utbytte av opplæringa.
>
> I vurderinga av kva for opplæringstilbod som skal givast, skal det særleg leggjast vekt på utviklingsutsiktene til eleven. Opplæringstilbodet skal utformast slik at det samla kan gi eleven tilfredsstillande utbytte av opplæringa samanlikna med andre elevar og i tråd med dei opplæringsmåla som er realistiske for eleven.

Opplæringsloven § 11-9 fastslår følgende om kompetansekrav for den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring:

> Den som skal gi individuelt tilrettelagd opplæring, må oppfylle kompetansekrava for å bli tilsett i lærarstilling, jf. § 17-3, og krava om relevant kompetanse i faget det skal undervisast i, jf. § 17-4.
>
> I vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring kan det gjerast unntak frå kompetansekrava i § 17-3 dersom det vil gi eleven betre opplæring. Slike unntak kan berre gjerast dersom opplæringa skal givast av personar med ei universitets- eller høgskoleutdanning som gjer dei særleg eigna til å vareta behova til eleven. Slikt vedtak inneber også at kompetansekrava i § 17-4 ikkje gjeld.
>
> I vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring kan det gjerast unntak frå kompetansekrava i § 17-4 dersom ei konkret vurdering av eleven og den individuelt tilrettelagde opplæringa som skal bli gitt, tilseier det.

Kommunen eller fylkeskommunen må fatte vedtak for at eleven skal ha rett til individuell tilrettelegging. Vedtaket skal ifølge Utdanningsdirektoratet blant annet si noe om

- innholdet i opplæringen
- omfanget av opplæringen
- organiseringen av opplæringen
- hvilken kompetanse den som skal gi opplæringen skal ha.

Utdanningsdirektoratet presiserer at individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) er en faglig tilrettelegging. Det kan handle om å jobbe med alternative kompetansemål, avvik fra kompetansemålene og/eller at opplæringen blir organisert på en annen måte. Videre skal skolen sørge for at eleven får opplæring i samsvar med vedtak, og at opplæringen er egnet til at eleven kan nå de opplæringsmålene som følger av den individuelle opplæringsplan (IOP).

Utdanningsdirektoratet understreker at det bare er de som er ansatt i lærerstilling som kan gi individuelt tilrettelagt opplæring. Det inkluderer

- ansatte i både fast og midlertidig lærerstilling
- de som er ansatt på vilkår om å fullføre en påbegynt lærerutdanning
- de som gir opplæring etter unntak fra kompetansekravene etter reglene i opplæringsloven § 11-9.

Kommunen og fylkeskommunen kan heller ikke fatte vedtak der timer med individuelt tilrettelagt opplæring skal bli gitt av andre enn de som oppfyller kompetansekravene i § 11-9.

Følgende revisjonskriterier legges til grunn for problemstilling 3:

Problemstilling 3	Krav og forventninger til kommunen
Sikrer kommunen at individuelt tilrettelagt opplæring gjennomføres i samsvar med vedtak?	→ Kommunen skal gi tilbud om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) i tråd med vedtak når det gjelder ○ antall timer ○ innholdet i opplæringen ○ organiseringen av opplæringen ○ kompetansen til den/de som gir tilrettelagt opplæring